

მასწავლებელი

იაზროვნე
კრიტიკულად

სოფლის ეკონომიკა

სკოლიდან
სამეცნიეროსკენ
რეფორმის ახალი ვექტორი

საქართველოს
აწარმოებისა და განვითარების
საქართველო

აღსწავლის
კომპლექსური განვითარების
საქართველო

N2, 2009

მასწავლებელი ^{ჟურნალი} აბრძოლებს კონკურსს!

გაბვიზიარეთ
თქვენი გამოცდილება!

ზეარჩიეთ
თემა,

ჩართეთ
კონკურსში და მოგვწერეთ!

1. ჩემს კლასში რთული გავშვია
2. როგორ გავხადოთ გაკვეთილი საინტერესო
3. ინტერნეტი – სასარგებლო რესურსი მასწავლებლისათვის

**მიიღეთ საჩუქრად ჩვენი პარტნიორების მიერ
დანესებული პრიზები**

გაკურ სულაკაურის ახალი გამოცემების კომპლექტი
თანამედროვე ქართული პროზა და წიგნები
სერიიდან მოსწავლის პირველი ენციკლოპედია!

საქართველოს საზოგადოებრივი მაუწყებელი
დოკუმენტური ფილმების DVD ვერსიები სერიიდან
„საუკუნის პორტრეტები“

კონკურსის დასკვნით ეტაპზე სამი საუკეთესო წერილი გამოვლინდება. გამარჯვებული მასწავლებლები
ჟურნალ „მასწავლებლისა“ და პარტნიორების, გაკურ სულაკაურის გამომცემლობისა და საქართველოს საზო-
გადოებრივი მაუწყებლის მიერ დანესებული პრიზებით დაჯილდოვდებიან!

თითოეული წერილის მოცულობა არ უნდა აღემატებოდეს 500 სიტყვას. საუკეთესო წერილები ჟურნალ
„მასწავლებლის“ მომდევნო ნომრებში გამოქვეყნდება.

წერილები გამოგვიგზავნეთ მისამართზე:

ჟურნალი „მასწავლებელი“, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი
თბილისი 0102, დიმიტრი უზნაძის 52, ტელ: (+995 32) 95 13 95 ფაქსი: (+995 32) 95 58 36 ელ. ფოსტით: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

რედაქციისგან

ვერასოდეს ვიფიქრებდი, რომ პოლიტიკური კრიზისი ვინმეს სიამოვნებას ანიჭებდა. ცხრა წლის ნიკას არდადეგები აქვს. იგი თბილისის №1 საჯარო სკოლაში სწავლობს. სკოლის ეზოში, სადაც გაკვეთილების შემდეგ ბავშვები დაჭერობანას თამაშობდნენ, ახლა საკნები დგას. მისთვის ერთი სიხარული მეორეს ცვლის – რამდენიმე დღეა იმ იდგიტ ხალისობს, რომ დედამ მასთან ერთად სკოლაში უნდა იაროს და გაკვეთილებსაც დაესწროს. თუმცა მას შემდეგ, რაც სწავლის ზაფხულში გაგრძელების შესაძლო პერსპექტივის შესახებ შეიტყო, არდადეგები აღარ მოსწონს.

ნიკას ჩვენთან შედარებით კიდევ ერთი უპირატესობა აქვს – მას, შესაძლოა, არ აინტერესებდეს რა ხდება ქვეყანაში და პოლიტიკური პოზიციაც დღეში ორჯერ შეიცვალოს, იმისდა მიხედვით თუ რომელ არხზეა ჩართული ტელევიზორი. მისი ცნობისმოყვარეობა უსაზღვროა, სამყარო კი შეზღუდული – მეგობრები, უფროსების დიალოგები და ტელევიზია.

გარემო ხშირად ჩვენ, უფროსებსაც, მოზარდის მდგომარეობაში გვაყენებს, რადგან ჩვენს რეალობასაც იგივე შემოქმედი ჰყავს – ტელევიზია. მედიის ერთ-ერთი ცნობილი კანადელი მკვლევარი 40 წლის წინ ამბობდა, რომ მალე ტელევიზია გააკონტროლებდა ადამიანის გონებასა და გრძნობებს, პიროვნებებს დამოუკიდებელი არჩევანის უნარს შეუზღუდავდა. მაშინ ეს მოსაზრება ეპატაჟურად ჟღერდა, თუმცა მოგვიანებით ბევრმა მის წინასწარმეტყველებაში სიმართლის მარცვალი იპოვა. მანიპულაციის ეპოქას ლიბერალურმა საზოგადოებებმა ჯანსაღი სკეპტიციზმი და კრიტიკული აზროვნების უნარი დაუპირისპირეს, რადგან მხოლოდ ამ იარაღით აღჭურვილ ადამიანებს აქვთ თავსმოხვეული რეალობისაგან თავდაცვის უნარი. XXI საუკუნე წარმატებული სკეპტიკოსების დროა. ნიკა ჯერ მხოლოდ ცხრა წლისაა და სასურველია, რომ მომავალში ფაქტებისა და მოსაზრებების ერთმანეთისაგან გარჩევა შეძლოს და გადაწყვეტილებები კრიტიკული ანალიზის შედეგად მიიღოს. სწავლა რომ განახლდება, ალბათ მასწავლებლები მასში ამ უნარის განვითარებაზე იზრუნებენ. როგორ მივალ-ნით ამ მიზანს სკოლაში? ამ თემაზე ჩვენს ჟურნალში ლელა ჩახაია წერს. „მასწავლებლის“ მრგვალი მაგიდის მონაწილეებს კი მოზარდებში ღირებუ-ლებების სისტემის ჩამოყალიბებაში სკოლის როლზე ყურადღების გამახვი-ლება ეთხოვით. აქაც ხშირად ბენვის ხიდზე გავლა გვინევს, რათა ბავშ-ვებს მარადიული ფასეულობების პატივისცემა ვასწავლოთ, განვუმარტოთ სამოქალაქო ღირებულებები და აღვზარდოთ თაობა, რომელიც იცავს ადამიანის უფლებებს, პატივს სცემს კანონს, ესმის პატრიოტიზმის არსი და გახსნილია მრავალფეროვანი სამყაროს მიმართ. სასურველია, სახელმწი-ფოსაც ჰქონდეს გააზრებული სკოლისა და მასწავლებლის მნიშვნელობა თანამედროვე ეპოქაში – ჩვენ ხომ ახალ რეალობაში, ცოდნის ეკონომიკაში ვცხოვრობთ და განთლება ყველაზე მიშენელოვანი არამატერიალური კაპი-ტალია. ამიტომ განათლებაში ინვესტირება ყველაზე გონივრული ნაბიჯია.

ნიკას იძულებით არდადეგებამდე უკვე მანუხებდა კითხვა: გრძელდება თუ არა რეფორმა განათლების სისტემაში? ამ თემაზე არაერთი განსხვავებული მოსაზრება მოვისმინე. ამბობენ, რომ რეფორმა გრძელდება, თუმცა უახ-ლოეს წარსულში მიღწეული შედეგების ანალიზისა და მთავარი მიდგომების კორექტირების დრო დადგა – მასწავლებლებთან შეხვედრების შემდეგ გა-ნათლებისა და მეცნიერების მინისტრი ნიკა გვარამია ამბობს, რომ რეფორ-მის ვექტორმა მიმართულება შეიცვალა: სკოლიდან – სამინისტროსკენ.

საზოგადოებას, უბრალოდ, უკეთესი სკოლა სჭირდება. მთავარია, როგორ მივალნით მიზანს. იმედი გვაქვს, რომ „მასწავლებლის“ ეს ნომერი თქვენც დაგაფიქრებთ იმ თემებზე, რომლებსაც ჩვენ მნიშვნელოვნად ვთვლით და ავსახავთ. მოგვწერეთ, რადგან მხოლოდ თქვენი მონაწილეობით და მოსაზ-რებების გაცვლის გზით შეგვიძლია სწორი მიმართულებების განსაზღვრა.

ხათუნა კვესელავა
მთავარი რედაქტორი

ჩვენი მიზანია მასწავლებლის პროფესიული ზრდის ხელშეწყობა ინფორმირების, დისკუსიის ნახალისებისა და გამოცდილების გაზიარების გზით. ჟურნალი ხელს უწყობს მასწავლებლის პროფესიის პროფესიონალიზაციას.

მასწავლებელი N2, 2009

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის გამომცემა

პროფესიული ჟურნალი „მასწავლებელი“ გამოდის ორ თვეში ერთხელ

რედაქლეტორი:

სოფო გორგოძე
პაატა სირგილაძე
ლელა სამინაშვილი
ნათია ნაცვლიშვილი
თამარ ონოფრიძე

მთავარი რედაქტორი:

ხათუნა კვესელავა

რედაქტორი: ნატო ინგოროშვა

სტილისტი: ირმა ტაბაქიძე

დიზაინი: გიორგი ღანელია

ფოტო: ბაბა ბაბიანაშვილი, ნაილი ვაჰიძე

მხატვარი: ბამუკა ტყეშელაშვილი

ჟურნალისტიკა:

ბანანა ხიდაშელი, თამარ კაციტაძე
ირმა კახურაშვილი, ბაბა ჩაკურიშვილი
ირაკლი კოპალეიშვილი, თეა თოფური
შოკინა გურდიაშვილი, მარიამ კუპარიშვილი
ნინო კოშაძე

ჟურნალში გამოქვეყნებულ პუბლიკაციებში გამოთქმუ-ლი ზოგიერთი მოსაზრება, შესაძლოა, არ ემთხვეოდეს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის და „მასწავლებლის“ რედაქციის შეხედულებებს. ცალ-კეულ სტატიაში დასახელებული ფაქტების უტყუარო-ბაზე პასუხისმგებელია სტატიის ავტორი.

საკონტაქტო ინფორმაცია:

მასწავლებელთა პროფესიული
განვითარების ცენტრი
მისამართი: თბილისი, 0102
დირიგირი უზნაძის 52
ტელ: (+995 32) 95 13 95
ფაქსი: (+995 32) 95 58 36
ელ. ფოსტა: info@tpdc.ge

www.tpdc.ge

ISSN 1987-6149 UDC 371.1
8-374

გამოიწერეთ პროფესიული ჟურნალი
მასწავლებელი

ღარაკით:

შპს „ნიგნის სამყარო“: 45 33 79
სს. „მაცნე“: 37 47 49, 22 64 58

სტატიები

ნოვატორები

- 7 ლელა ჩახაია**
იაზროვნე კრიტიკულად
როგორ შევუწყოთ ხელი მოზარდებში კრიტიკული აზროვნების უნარის განვითარებას სასწავლო პროცესში

გლობალური სკოლა

- 11 სოფო გორგოჯი**
სოდნის ეკონომიკა
მსოფლიოს ახალი რეალობა და თანამედროვე გამოწვევები განათლების სისტემას

გამოცდილება

- 37 ნატო ინგოროშვა**
დამრიგებელი
დამრიგებლის როლი – შუამავალი მოსწავლეს, სკოლასა და მშობელს შორის

პრობლემა

- 22 მოზილოვანია სკოლაში**
მოსწავლე მობილურით ხელში – მასწავლებლები გაკვეთილზე ტელეფონებით სარგებლობის შესაზღუდად მკაცრი წესების ამოქმედებას ითხოვენ

პრობლემა

- 39 თეა თოფური**
რამდენს იწონის სარიისინი განათლება
მძიმე ჩანთა – სკოლას ამ პრობლემის გადაჭრა შეუძლია

ინტერვიუ

- 19 მანანა ხიდაშელი**
სკოლიდან სამინისტროსკენ – რეფორმის ახალი ეტაპი
განათლებისა და მეცნიერების მინისტრი ნიკა გვარამია მასწავლებლებთან შეხვედრებს აჯამებს

ინტერვიუ

- 41 თამარ კაციტაძე**
ჭოლა – რეჟისორი და მასწავლებელი
ლევან წულაძე სკოლის, განათლების სფეროში მიმდინარე რეფორმისა და აღზრდის პროცესში თეატრის მნიშვნელობის შესახებ საუბრობს

რუბრიკები

მრგვალი მაგიდა

შორანა გურდიაძე

როგორ ვასწავლოთ ღირებულებები სკოლაში

სკოლა მოზრდებში ღირებულებების სისტემის ჩამოყალიბებას უნდა უწყობდეს ხელს – როგორ? ამ თემაზე „მასწავლებლის“ მრგვალი მაგიდის მონაწილეები მსჯელობენ

ფოტორეპორტაჟი

ირაკლი კოვალევიჩილი

ბელა კადიანაშვილი

ინფორმაციული საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები სასწავლო პროცესის ნაწილია

როგორ გამოვიყენოთ თანამედროვე ტექნოლოგიები სწავლების ხარისხის გასაუმჯობესებლად – 166-ე სკოლის გამოცდილება და მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ახალი პროექტი

პასუხები თქვენ შეაითხვება

სერტიფიკაცია – მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ექსპერტები ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებლების მიერ დასმულ შეკითხვებს პასუხობენ

კლასი

ირაკლი კოვალევიჩილი

გაკვეთილი ორხრივი მოძრაობით

9 წლის მძლეობები საკლასო ოთახში – საქართველოს სკოლებში საგზაო უსაფრთხოების წესებს ასწავლიან

გაკვეთილი

მარიანა კუპრაიშვილი

თიხაში გასოხლებული ფანტაზია

ხელოვნების გაკვეთილის ხელოვნება – ბათუმის №2 საჯარო სკოლის მოსწავლეები ატესტატთან ერთად სახელობო სერტიფიკატს იღებენ

კლასი

პრაქტიკული დანართი მასწავლებლებისათვის

1. გაკვეთილის თემა: ეკატერინე გაბაშვილის „მაგდანას ლურჯა“
2. გაკვეთილის თემა: „ვექტორების პრაქტიკული გამოყენება“
3. გაკვეთილის თემა: „კლდის პირას ჭვავის ყანაში“
4. გალაკტიონვორდი

25-32

რეგიონი

ნინო კოვაძე

სკოლა, რომელსაც

თათრ სახლშიც ისწავნენ

სკოლას სასწავლო პროგრამის ადგილობრივ სპეციფიკაზე მორგება შეუძლია – გავაზის სკოლაში ბავშვები სოფლის მეურნეობას ეუფლებიან

სასკოლო ინიციატივები

მოგზაურობა ოსნაბიდან ჩაალოვანში

სევანეთი და ტაო-კლარჯეთი – ქ. თბილისის №22 საჯარო სკოლის პედაგოგები „მასწავლებელს“ დაუფინანსარი მოგზაურობის შესახებ მოუთხრობენ

რესურსები

ბელა ჩაქურიშვილი

ასწავლე და... აჩვენე ისტორია

გაკვეთილი საკლასო ოთახის მიღმა – მოსწავლეებს ძველი ქართული ხელნაწერი წიგნების ხილვა ხელნაწერთა ეროვნულ ცენტრში შეუძლიათ

ერთი ისტორია

ბელა ჩაქურიშვილი

მასწავლებელი ფარეხიდან

ფერეხიდან ქართველები მშობლიურ ენას გოგებაშვილის „დედა ენით“ სწავლობენ – საიდ მუღიანის ისტორია

14

33

35

49

45

47

51

53

55

ასწავლე ქართული, როგორც მეორე ენა

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი აცხადებს კონკურსს ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებული რეგიონების არაქართულენოვან სკოლებში, ქართული ენის და ლიტერატურის მასწავლებლებისათვის. კონკურსის მიზანია მასწავლებლების შერჩევა, რომლებიც ფლობენ ადგილობრივი მოსახლეობის ენას და შეუძლიათ ქართული ენისა და ლიტერატურის სწავლება სკოლაში. შერჩევისას უპირატესობა ადგილობრივ სპეციალისტებს და უკვე მოქმედ პედაგოგებს მიენიჭებათ. მათთან, ვინც საკვალიფიკაციო მოთხოვნებს დააკმაყოფილებს, შესაბამისი ტრენინგის გავლის შემდეგ ხელშეკრულებები გაფორმდება. საქართველოს პრეზიდენტის ინიციატივით ეთნიკური უმცირესობებით დასახლებულ რეგიონებში ქართული ენის მასწავლებლებს დამატებითი ანაზღაურება დაენიშნებათ.

პროექტის კოორდინატორის, მაკო ჭილაშვილის ინფორმაციით, ახლადდანიშნული მასწავლებლების მოვალეობაში შევა არა მხოლოდ მოსწავლეების სწავლება, არამედ სკოლის მასწავლებლებისთვის ტრენინგის ჩატარებაც, სკოლაში სხვადასხვა აქტივობების დაგეგმვა და განხორციელება: ქართული ენის კლუბების შექმნა, ქართული ენის საღამოების, კონკურსების ჩატარება. ამ ღონის-

ძიებებში ჩართულნი იქნებიან არა მხოლოდ მოსწავლეები და მასწავლებლები, არამედ მშობლებიც.

კონკურსის შედეგად 10 საუკეთესო მასწავლებელი შეირჩევა. ეს პედაგოგები შეისწავლიან მასწავლებლების საჭიროებებს და დაეხმარებიან მათ შესაბამისი აკრედიტებული სატრენინგო პროგრამების შერჩევაში, უზრუნველყოფენ ტრენინგ-კურსების გავლის მონიტორინგსა და შეფასებას. აღნიშნული 10 ტრენერი, დანარჩენი შერჩეული 40 მასწავლებლისგან განსხვავებით, შეძლებისდაგვარად თავისი რაიონის ყველა ქართულის მასწავლებელს დაეხმარება.

შერჩეული მასწავლებლების ტრენინგები ინდივიდუალური პროგრამით განხორციელდება და კურსს მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის მიერ შერჩეული ექსპერტები გაუძღვებიან.

*დამატებითი ინფორმაციისათვის კონკურსის შესახებ მიმართეთ ეთნიკური უმცირესობების კოორდინატორს, მაკო ჭილაშვილს
ელ.ფოსტა: mchilashvili@tpdc.ge, ტელ: 95 58 33*

ეთნიკური უმცირესობებით კომპაქტურად დასახლებულ რეგიონებში განსაკუთრებული სიმწვავეთ დგას სახელმწიფო ენის სწავლების და ამ ენაზე კომუნიკაციის პრობლემა. ხშირად ასეთი რეგიონების სკოლებში ქართულის მასწავლებლებიც კი ვერ ფლობენ საკომუნიკაციო ქართულ ენას. საჭიროა, პედაგოგებმა ქართული ენის ცოდნის აუცილებლობა გაითავისონ და კვალიფიკაცია აიმაღლონ, რათა მოსწავლეებს გადასცენ ქართულ სივრცეში ცხოვრების, სწავლისა და მუშაობისათვის საკმარისი ენობრივი ცოდნა“.

მაკო ჭილაშვილი,
მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი,
ეთნიკური უმცირესობების კოორდინატორი

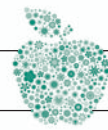
საქართველოს სკოლაში ოკუპაციის კვირეული ჩატარდა

საქართველოს ოც სკოლას განათლებისა და მეცნიერების სამინისტრომ პორტატული კომპიუტერები, პროექტორები და სიგელები გადასცა. აფხაზეთის, ტყიბულის, გორის, ხაშურის, ხობის, ბოლნისის, ხელვაჩაურის, ზუგდიდის, თერჯოლის, ონის, ფოთის, თბილისისა და რუსთავის სკოლებმა საჩუქრები 1921 წლის ოკუპაციის თემაზე საგანმანათლებლო კვირეულის ფარგლებში ჩატარებული მრავალფეროვანი სასკოლო ღონისძიებებისთვის მიიღეს.

წითელი არმიის მიერ საქართველოს ოკუპაციის თემას, სკოლებში გამოფენები, დისკუსიები, ლიტერატურული აქციები, ღია გაკვეთილები და სპექტაკლები მიეძღვნა. კვირეულში თითქმის ყველა საჯარო თუ კერძო სკოლა მონაწილეობდა. წარმოდგენილი ნამუშევრები ჯერ ადგილობრივმა რესურსცენტრებმა შეაფასეს, შემდეგ კი – სპეციალურმა კომისიამ, რომელშიც განათლების სამინისტროს თანამშრომლების გარდა მწერლები და ისტორიკოსებიც შედიოდნენ. მათ 200-მდე სკოლის მიერ წარმოდგენილი ოკუპაციის კვირეულის ამსახველი მასალა განიხილეს.

კომისიის თავმჯდომარე გიორგი ზედგინიძე ამბობს, რომ სკოლების შეფასება წინასწარ შემუშავებული კრიტერიუმებით მოხდა: „ყურადღება მიექცა ღონისძიებების მრავალფეროვნებას, მოსწავლეთა მონაწილეობის ხარისხს და შინაარსის ადეკვატურობას. რესურსცენტრებმა რაიონებიდან სამ-სამი საუკეთესო სკოლა წარმოგიდგინეს, ჩვენ კი მათ შორის საუკეთესოები შევარჩიეთ“.

გორის რესურსცენტრის ხელმძღვანელი გიორგი სოსიაშვილი: „ჩვენმა ქალაქმა და რაიონმა ოკუპაციის უმძიმესი დღეები გადაიტანა. ნაჭარმაგვეის სკოლამ ყველაზე მეტად ინვინია ოკუპაციის სიმძიმე, რადგან სკოლა ოკუპანტებმა გააძრვცეს“.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის შეხვედრაზე პედაგოგებთან

პედაგოგებს თითქმის ყველა შეხვედრაზე ჰქონდათ დისკუსია ქართული ენისა და ლიტერატურის ინტეგრირებულად სწავლების თემაზე. მასწავლებელთა ნაწილი მხარს უჭერს ქართული ენის ტრადიციულად სწავლებას სკოლებში, ნაწილი კი მიესალმება ახლებურ, ენისა და ლიტერატურის ინტეგრირებული სწავლების მეთოდს. ექსპერტების განმარტებით, მთავარია მასწავლებელმა მიაღწიოს ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრულ მოსწავლის მიერ მისაღწევ შედეგს. ინტეგრირებული წესით ასწავლის, თუ ტრადიციული მეთოდით, ეს თავად მასწავლებლის გადასაწყვეტია“.

ნინო ელბაქიძე

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის სტანდარტების კოორდინატორი

ქართულ ენასა და ლიტერატურაში პროფესიული სტანდარტის განხილვა და სასერტიფიკაციო გამოცდის შესახებ დეტალური ინფორმაციის მიწოდება იყო მასწავლებლებთან შეხვედრების მთავარი მიზანი. რვა შეხვედრა ქართული ენის პედაგოგებთან მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ინიციატივით თბილისსა და რეგიონებში შედგა და მასში 350 სკოლის მასწავლებელი მონაწილეობდა. შეხვედრებში ეროვნული სასწავლო გეგმებისა და შეფასებისა და გამოცდების ეროვნული ცენტრის ექსპერტებიც იყვნენ ჩართული.

ექსპერტებმა პედაგოგებს ქართული ენისა და ლიტერატურის სტანდარტი გააცნეს და თითოეულ ნაწილზე პროფესიული განმარტებები მიაწოდეს. „შეხვედრის მონაწილეებს განვეუმარტეთ, რომ მასწავლებლის პროფესიული სტანდარტი ის ფუნდამენტური დოკუმენტია, რომელზეც აგებულია სერტიფიცირება“, – ამბობს მასწავლებელთა პროფესიული ცენტრის სტანდარტების კოორდინატორი ნინო ელბაქიძე.

მანანა მაჭავარიანი, ქ. ზესტაფონის მეორე საჯარო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი: „შეხვედრაზე დაისვა კონკრეტული კითხვები, რომელზეც დღემდე არ გვქონდა პასუხები. გავიგეთ როგორ ჩატარდება გამოცდა. შეხვედრების შედეგად მოიხსნა შიში და სერტიფიცირების გამოცდა აღარ არის ისეთი ბუნდოვანი, როგორიც აქამდე იყო“.

მასწავლებლებმა ქართული ენისა და ლიტერატურის სტანდარტთან და სასერტიფიკაციო გამოცდის ფორმატთან დაკავშირებით

კონკრეტული შენიშვნები გამოთქვეს. წერილობითი გამოკითხვის საფუძველზე გამოიკვეთა დამხმარე სახელმძღვანელოს თემატიკაც, რომელზეც მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის ექსპერტები უახლოეს მომავალში დაიწყებენ მუშაობას. მასწავლებელთა საჭიროებების დასადგენად შეხვედრების ფარგლებში ჩატარდა წერილობითი გამოკითხვა, რომლის საფუძველზეც მოხდება პედაგოგთა დამხმარე სახელმძღვანელოებისთვის თემატიკის შერჩევა და მომზადდება რეკომენდაციები მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ორგანიზაციებისათვის.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი ამჟამად მართავს შეხვედრებს სხვა საგნების პედაგოგებთანაც. უკვე ჩატარდა რამდენიმე შეხვედრა მათემატიკისა და უცხო ენების პედაგოგებთან და შეხვედრები თბილისსა და საქართველოს რეგიონებში მომავალშიც გაგრძელდება.

შეხვედრების დროს დასმული კონკრეტული შეკითხვებისა და ექსპერტების პასუხებისათვის იხილეთ გვ. 35

დამატებითი ინფორმაციისათვის მიმართეთ მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის სტანდარტების კოორდინატორს, ნინო ელბაქიძეს
ელ.ფოსტა: nelbakidze@tpdc.ge, ტელ: 95 13 02

კომისიის წევრი, ხელნაწერთა ეროვნული ცენტრის დირექტორი ბუბა კუდავა რეგიონული სკოლების აქტივობას განსაკუთრებით აღნიშნავს: „ბავშვებს დიდი სიყვარულით ჰქონდათ ყველაფერი გაკეთებული. ჩანდა, რომ ვალის მოსახდელად არაფერი გაკეთებულა“.

„განსაკუთრებული კმაყოფილებით აღვნიშნავ, რომ გამარჯვებულთა შორის, ძირითადად, რეგიონების სკოლები არიან. უპრეცედენტო აქტივობამ აჩვენა, რამდენად ღრმად იაზრებენ ჩვენი მოსწავლეები იმ სამინელო აგრესიასა და ძალადობას, რასაც ოკუპაცია ჰქვია. ეს ყველაზე უკეთ ანოტობს ეროვნულ სულს“, – აღნიშნა ნიკა გვარამია.

1921 წლის 25 თებერვლის ტრაგიკული დღეების აღსანიშნავად, განათლებისა და მეცნიერების სამინისტროს ინიციატივით, სკოლებში საგანმანათლებლო კვირეული 18-25 თებერვალს ჩატარდა. მინისტრის თქმით, საგანმანათლებლო კვირეული სკოლებში ტრადიციის სახეს მიიღებს.

ასწავლე საქართველოსთვის

სწავლისა და სწავლების ხარისხის გაუმჯობესების, თვეობით შეუვსებელი ვაკანსიების შევსებისა და პედაგოგთა მოტივაციის ამაღლების მიზნით, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრმა დაიწყო პროექტის „ასწავლე საქართველოსთვის“ განხორციელება.

პროექტის მიზანია, ერთი მხრივ, უზრუნველყოს ყველა ბავშვისთვის ხარისხიანი განათლების მიღება, რასაც მნიშვნელოვნად აბრკოლებს ზოგიერთ სკოლაში კონკრეტული საგნის სპეციალისტის არარსებობა, ხოლო, მეორე მხრივ, ხელი შეუწყოს ახალგაზრდა, მოტივირებული კადრების დასაქმებას სკოლაში.

მათ, ვისაც აქვთ უმაღლესი განათლება და არიან ეროვნული სასწავლო გეგმით გათვალისწინებული რომელიმე საგნის სპეციალისტები, კონკურსში მონაწილეობა შეუძლიათ. პირველ ეტაპზე მასწავლებლები ავტობიოგრაფიის საფუძველზე შეირჩევიან, მეორე ეტაპზე კი მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრში გასაუბრებას გაივლიან.

პედაგოგებს, რომლებიც კონკურსის წესით შეირჩევიან და წარმატებით გაივლიან გასაუბრებას, ჩაუტარდებათ ტრენინგები პედაგოგიურ უნარ-ჩვევებში, რაც ხელს შეუწყობს სწავლების პროცესის ხარისხიანად წარმართვას.

პროექტის ფარგლებში, პედაგოგები მიიღებენ მათთვის განკუთვნილ შეღავათებს და სხვადასხვა მომსახურების პაკეტს კონტ-

რაქტით გათვალისწინებულ ვადებში. მათ, ხელფასის გარდა, დაერიცხებათ სტიპენდია 250 ლარის ოდენობით, აუნაზღაურდებათ სატელეფონო ხარჯები და სხვა.

პროგრამა 2 წლიანია, თუმცა მასწავლებლებს ექნებათ შესაძლებლობა, აირჩიონ ერთწლიანი ან ორწლიანი კონტრაქტი. ვადების მიხედვით, განსხვავებული იქნება ის დამატებითი შეღავათები და მომსახურების პაკეტი, რომლებიც განსაზღვრულია პროექტში მონაწილე მასწავლებლებისთვის.

პროექტის განხორციელება 2009 წლის სექტემბრიდან დაიწყო. რეგიონებში გატარებული პერიოდი პედაგოგებს სტაჟად ჩათვლიდა, რის შემდეგაც, სურვილის შემთხვევაში, დაუბრკოლებლად შეძლებენ სასერტიფიკაციო გამოცდაზე გასვლას.

დამატებითი ინფორმაციისათვის მიმართეთ პროექტის კოორდინატორს, თამუნა ჭინჭარაულს ელ.ფოსტა: tchincharauli@tpdc.ge, ტელ: 95 13 95

თამუნა ჭინჭარაული, მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი, პროექტის „ასწავლე საქართველოსთვის“ კოორდინატორი

„საქართველოს მთელ რიგ რეგიონებში მრავალი სკოლაა, სადაც კვალიფიციური კადრების მოზიდვა და მათი ადგილზე შენარჩუნება ძალიან რთულია. სტატისტიკური მონაცემებით, მასწავლებელთა დაახლოებით 13%-ს არ აქვს უმაღლესი განათლება. ხშირია შემთხვევები, როცა პედაგოგი იმ საგნის სპეციალისტი არ არის, რომელსაც ასწავლის“.

ოლიმპიად მოსწავლეთა საუკეთესო ათეული ცნობილია

ეროვნული სასწავლო ოლიმპიადი დასრულებულია. დასკვნითი ტური, რომელშიც პირველ ეტაპზე გამარჯვებული 1366 მოსწავლე მონაწილეობდა, 2-3 მაისს თბილისში გაიმართა. ოლიმპიადში გამარჯვებული 10 მოსწავლე საქართველოს ეროვნული ნაკრების წევრი გახდება და მოსწავლეთა საერთაშორისო ოლიმპიადებში მიიღებს მონაწილეობას.

„მოხარული ვარ, რომ ბავშვები მთელი საქართველოდან ჩამოვიდნენ და ოლიმპიადის ფინალურ ტურში მონაწილეობენ. ყველა საგანსა და ასაკობრივ კატეგორიაში გამოვლინდება ათი საუკეთესო მოსწავლე და ამ ათს შორის პირველი სამეული დაჯილდოვდება“, – განაცხადა განათლებისა და მეცნიერების მინისტრმა ნიკა გვარამიამ, რომელიც დასკვნითი ტურის მიმდინარეობას პირადად აკვირდებოდა.

ეროვნული სასწავლო ოლიმპიადი ორ ეტაპად, რვა საგანში ჩატარდა: ქართული, ისტორია, გეოგრაფია, ქიმია, ბიოლოგია, ფიზიკა, მათემატიკა და ინფორმატიკა. ოლიმპიადი ქართულ, სომხურ, აზერბაიჯანულ და რუსულ ენებზე ჩატარდა და მასში საქართველოს სკოლების 95% მონაწილეობდა – სანყის ეტაპზე მონაწილეო-

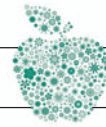
ბის სურვილი 130 000-ზე მეტმა მოსწავლემ გამოთქვა. ოლიმპიადის მონაწილეებს შორის ათი უსინათლო მოსწავლეც იყო. სპეციალურად მათთვის გამოცდების ეროვნულმა ცენტრმა ბრაილის შრიფტით შესრულებული ტესტები მოამზადა. ქართული ენის ოლიმპიადაზე ეროვნული უმცირესობების 1200-ზე მეტი წარმომადგენელი მონაწილე დარეგისტრირდა.

თამუნა ნიჭარაძე, მე-9 კლასის მოსწავლე: „ეს არის ის, რაც სტიმულს გვაძლევს. ამ გზით საკუთარი ცოდნის, შესაძლებლობების რეალიზებას ვახდენთ“. ლია ნარინდოშვილი, 42 საჯარო სკოლის ფიზიკის პედაგოგი: „ასეთი ოლიმპიადები აუცილებელია, რადგან ბავშვებში მოტივაციის ამაღლებას უწყობს ხელს – ყველას სურს მონაწილეობა, საკუთარი თავის გამომჟღავნება“.

„ჩვენი კარგად უნდა გვესმოდეს, რომ სკოლის დანიშნულება მხოლოდ მოსწავლეების წვრთნა არ არის. ოლიმპიადში ყველას შეუძლია მონაწილეობა, მიუხედავად იმისა, თუ როგორი წარმატებები აქვს სკოლაში“, – აღნიშნა გამოცდების ეროვნული ცენტრის ხელმძღვანელმა მაია მიმინოშვილმა.

ნიკა გვარამია ამბობს, რომ „ოლიმპიადები ყოველწლიურად ჩატარდება და საერთაშორისო ოლიმპიადებში ჩვენი მოსწავლეების მონაწილეობას სამინისტრო მაქსიმალურად წახალისებს“. განათლებისა და მეცნიერების მინისტრმა ნიკა გვარამიამ საერთაშორისო ოლიმპიადებში გამარჯვებული 8 ქართველი მოსწავლეც დააჯილდოვა და 2000-ლარიანი პრემიები პირადად გადასცა. საქართველოს ეროვნულმა ნაკრებმა 2008 წელს ვიეტნამში, ეგვიპტესა და ესპანეთში 9 ბრინჯაოს მედალი მოიპოვა.

იაზროვნე კრიტიკულად

ლიბერალურ-დემოკრატიული საზოგადოების წევრები გამოირჩევიან კრიტიკული შეფასების, არგუმენტების მოძიების, მოსაზრების დამოუკიდებლად ჩამოყალიბებისა და საჭიროების შემთხვევაში, ამ მოსაზრების შეცვლის უნარით. იყო სკეპტიკოსი, ნიშნავს, იაზროვნო კრიტიკულად და არაფერი მიიღო გაცნობიერებისა და გააზრების გარეშე. ეს კი ავტორიტარიზმისა და ტოტალიტარიზმის პრევენციის საუკეთესო საშუალებაა. სკოლა მოზარდებში ამ უნარის განვითარებას უნდა უწყობდეს ხელს.

ლელა ჩახაია

განათლების სამინისტროს პროგრამების დეპარტამენტის უფროსის მოადგილე

რა არის

კრიტიკული აზროვნება?

მიუხედავად ქართულ ენაში დამკვიდრებული ტრადიციისა, სიტყვა „კრიტიკული“ უარყოფით კონოტაციას ყოველთვის არ შეიცავს. შესაბამისად, კრიტიკული აზროვნება სულაც არ ნიშნავს ვინმეს ან რაიმეს სტანდარტული გაგებით გაკრიტიკებას, ნაკლის გამოვლენას და უარყოფითი დამოკიდებულების გამოხატვას. კრიტიკული აზროვნება ინტელექტუალური პროცესია, რომლის დროსაც ხდება დაკვირვების, გამოცდილების, ფიქრის შედეგად მიღებული ინფორმაციის შეფასება, ანალიზი და კონცეპტუალიზაცია. კრიტიკული აზროვნება არ არის პროცესი, რომელიც აუცილებლად ადგენს ჭეშმარიტებას, ან რომლის შედეგადაც მხოლოდ სწორი დასკვნები გამოგვაქვს. უმთავრესი სწორედ აზროვნების პროცესია და არა შედეგი.

კრიტიკული აზროვნების პროცესი რამდენიმე კომპონენტისაგან შედგება:

შეკითხვების დასმა

პრობლემის განსაზღვრა

მტკიცებულების მოძიება

მოსაზრებების შეფასება

ალტერნატიული

ინტერპრეტაციების და შეხედულებების განხილვა

დასკვნების გამოტანა

დასკვნების გადასინჯვა და გადაფასება.

კრიტიკულად მოაზროვნე ადამიანი სვამს ბევრ (ხშირად თამამ და უხერხულ) შეკითხვას, საკუთარ მოსაზრებებს კი მტკიცებულებებზე დაყრდნობით, ნათლად და გასაგებად აყალიბებს. მას აქვს უნარი და სურვილი, სათანადო არგუმენტების არსებობის შემთხვევაში, შეიცვალოს მოსაზრება, როგორი მყარიც არ უნდა იყოს იგი. კრიტიკული მოაზროვნისათვის არ არსებობს ურყევი ჭეშმარიტება სათანადო დასაბუთების გარეშე. მას შეუძლია განასხვავოს ერთმანეთისგან ფაქტი და მოსაზრება. კრიტიკულად მოაზროვნეს აქვს გამბედაობა, აღიაროს შეცდომები საკუთარ მსჯე-

დასაფასებელია, როცა ადამიანს საკუთარი პოზიციის დაცვის უნარი აქვს, მაგრამ თუ საპირისპირო მტკიცებულებების და არგუმენტების წამოყენების შემთხვევაში, ის არ იცვლის პოზიციას, ეს უკვე უმიზნო პრინციპულობა, ან მარტივად რომ ვთქვათ, სიჯიუტეა, რაც კრიტიკულ აზროვნებასთან შეუთავსებელია.“

ლობაში. ის ყოველთვის მზად არის, განიხილოს და მიიღოს განსხვავებული აზრი.

დასაფასებელია, როცა ადამიანს საკუთარი პოზიციის დაცვის უნარი აქვს, მაგრამ თუ საპირისპირო მტკიცებულებების და არგუმენტების წამოყენების შემთხვევაში, ის არ იცვლის პოზიციას, ეს უკვე უმიზნო პრინციპულობა, ან მარტივად რომ ვთქვათ, სიჯიუტეა, რაც კრიტიკულ აზროვნებასთან შეუთავსებელია.

კრიტიკული აზროვნების პოტენციალი თითოეულ ადამიანში დევს, ყველას აქვს სამყაროს შეცნობის, მიმდინარე ბუნებრივი და სოციალური მოვლენების ახსნის თანდაყოლილი სურვილი. ადრეულ ასაკში ბავშვები ძალიან ბევრ შეკითხვას სვამენ პირდაპირ, ყოველგვარი მორიდების გარეშე. მათ განსაკუთრებით ხშირად სურთ გაიგონ, რატომ ხდება ესა თუ ის მოვლენა: რატომ არის ვაშლი წითელი, რატომ ვერ დაფრინავენ ადამიანები, რატომ არ იყინებიან პინგვინები სამხრეთ პოლუსზე და ა.შ. ბავშვებს აინტერესებთ არა უბრალოდ ფაქტები, არამედ მათი დასაბუთება და დაჟინებით ცდილობენ არგუმენტების მოპოვებას. ასაკის მატებასთან ერთად ხშირად ცოდნის შეძენის ეს ბუნებრივი წყურვილი ქრება და როგორც ჩანს, ამას მნიშვნელოვნად უწყობს ხელს ოჯახი, სოციალური გარემო, სკოლა. მშობლები, მასწავლებლები, სხვა უფროსები ბავშვს ხშირად აჩუმებენ, უპასუხოდ ტოვებენ შეკითხვებს და აუხსენლად, უპირობოდ მოითხოვენ მისგან მითითებების შესრულებას. ასეთი მიდგომის შედეგად მცირდება შეცნობის, ძიების სურვილი, თანდაყოლილი ცნობისმოყვარეობა და შესაბამისად, გარემოს კრიტიკულად შეფასების, გადანყვეტილებების დამოუკიდებლად მიღების უნარი. სწორედ ამიტომ ძალიან მნიშვნელოვანია, რომ

მასწავლებელმა თითოეულ ბავშვში შეცნობის, ძიების, განსჯის უნარი გააღვივოს და მისგან მოაზროვნე ჩამოაყალიბოს.

რატომ

უნდა ვასწავლოთ კრიტიკული აზროვნება?

ეს შეკითხვა შეიძლება ბევრს გაუჩნდეს: რატომ არის აუცილებელი, ბავშვებს ვასწავლოთ ყველაფრის ეჭვქვეშ დაყენება და გამოვუმშავოთ უნდობლობის დამოკიდებულება? რაში სჭირდება ადამიანს კრიტიკული აზროვნება? მოკლე პასუხი ასეთია: კრიტიკული აზროვნების უნარის მქონე ადამიანს მისი გამოყენება შეუძლია ნებისმიერი სამეცნიერო თუ ცხოვრებისული პრობლემის გადაჭრის გზების ძიებისას. სამწუხაროდ, სწავლების პროცესში მასწავლებლები ხშირად მხოლოდ შინაარსზე ამახვილებენ ყურადღებას და არა მეთოდოლოგიაზე, შესაბამისად, ერთ საგანში მიღებულ ცოდნას მოსწავლე სხვა საგანში, ან სხვა კონტექსტში ვერ იყენებს.

„სწავლა“ შეგვიძლია სხვადასხვაგვარად გავიგოთ. ერთი მხრივ, შესაძლოა, ის ინფორმაციის პასიურად მიღებას და დაგროვებას გულისხმობდეს. რა თქმა უნდა, კარგია, როცა ადამიანს ზეპირად ახსოვს მრავალი თარიღი, დასახელება, ფორმულა და ა.შ. თუმცა უდავოა, რომ თანამედროვე ტექნოლოგიების ფართოდ გავრცელების პირობებში, ბევრი ინფორმაციის დამახსოვრების უნარი სულ უფრო და უფრო ნაკლებად მომხიბლავ თვისებას წარმოადგენს.

მეორე მხრივ, სწავლა შეიძლება გულისხმობდეს არა ფაქტობრივი ინფორმაციის მიღებას, არამედ იმ მეტოდების, უნარების ათვისებას, რაც მის დამუშავებაში, დახარისხებაში, ორგანიზებაში, გაანალიზებაში,

სხვა მსგავსი ტიპის ინფორმაციასთან შედარებაში დაგვეხმარება. რა თქმა უნდა, ძალიან მნიშვნელოვანია, მოსწავლემ საგნის შინაარსი ისწავლოს, მაგრამ თუ მან პასიურად მიიღო ცოდნა და თვითონ არ ჩაერთო ცოდნის წარმოქმნის პროცესში, დაგროვებული ინფორმაცია. შესაძლოა, უკვალოდ გაქრეს მისი მეხსიერებიდან.

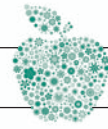
კრიტიკული აზროვნება საზოგადოებაში ღრმად გამჯდარ ცრურწმენებთან ბრძოლის იარაღს წარმოადგენს, რადგან მისი ერთ-ერთი მთავარი თვისება, როგორც ზემოთ აღვნიშნეთ, ალტერნატიული მოსაზრებების განხილვა და გაზიარებაა. კრიტიკული აზროვნების უნარ-ჩვევის დამოუშვავება კი სასარგებლოა არა მხოლოდ პიროვნებისთვის, რომელიც მას პროფესიულ საქმიანობასა თუ პირად ცხოვრებაში იყენებს, არამედ აგრეთვე იმ დისციპლინაში სიახლეების დანერგვისა და განვითარებისთვის, რომელშიც იგი მოღვაწეობს.

კრიტიკული აზროვნების უნარი ადამიანს სჭირდება ლიბერალურ-დემოკრატიულ საზოგადოებაში წარმატებული ფუნქციონირებისთვის, რადგან ამ პირობებში ინდივიდს გაცილებით მეტი პასუხისმგებლობის აღება უწევს საკუთარ თავზე, ვიდრე ავტორიტარულ საზოგადოებაში, სადაც გადანყვეტილებებს მის ნაცვლად სხვები იღებენ.

როგორ

განვუვითაროთ მოსწავლეებს კრიტიკული აზროვნება?

კრიტიკული აზროვნების განვითარება შესაძლებელია ნებისმიერი საგნის სწავლებისას განათლების ნებისმიერ ეტაპზე. არა აქვს მნიშვნელობა, რა დისციპლინას ასწავლით. არსებობს კრიტიკული აზროვნების

განვითარების ხერხები, რომლებიც ყველა საგანში ერთნაირად გამოიყენება (მაგალითად, ჯგუფური მუშაობა). ზოგიერთი ხერხი კი გარკვეულ კატეგორიას უფრო მიესადაგება (მაგალითად, ექსპერიმენტების ჩატარება ყველაზე მოსახერხებელია საბუნებისმეტყველო საგნების სწავლებისას).

კრიტიკული აზროვნების განვითარებისკენ გადადგმული პირველი ნაბიჯი შეკითხვების დასმის ჩვევის გამომუშავებაა. მასწავლებელმა უნდა წაახალისოს მოსწავლეები, რათა მათ ბევრი შეკითხვა დასვან. ეს განსაკუთრებით სასარგებლოა ახალი სასწავლო მასალის მიწოდებისას. პედაგოგს შეუძლია კლასს პირდაპირ კი არ მიაწოდოს ახალი ინფორმაცია, არამედ მოზარდებს ისეთი შეკითხვები დაასმევინოს, რომელთა პასუხადაც ისინი ამ ინფორმაციას მიიღებენ. კარგი იქნება, თუ ახალი მასალის ახსნის შემდეგ მასწავლებელი მათ სთხოვს, მომდევნო გაკვეთილისთვისაც მოამზადონ გარკვეული რაოდენობის შეკითხვები.

კრიტიკული აზროვნების განსავითარებლად ძალიან სასარგებლოა საკლასო შეფასების ტექნიკის გამოყენება. მასწავლებელს შეუძლია გაკვეთილის ბოლოს სთხოვოს მოსწავლეებს, ჩამოწერონ სამი ყველაზე მნიშვნელოვანი რამ, რაც მათ იმ დღეს გაკვეთილზე გაიგეს, სამი შეკითხვა, რომელზეც მათ პასუხი ვერ მიიღეს და როგორ უკავშირდება ეს ყველაფერი სხვა გაკვეთილების მასალას.

კარგი იქნება, თუ ბავშვები სკოლის ასაკიდან დაიწყებენ მცირე მასშტაბის კვლევების ჩატარებას. ეს შესაძლოა იყოს ინფორმაციის, მონაცემების მოძიება, გამოკითხვების ჩატარება, დაკვირვების განხორციელება და მიღებული შედეგების სტრუქტურირებული სახით წარმოდგენა.

ასე მოსწავლეები მიეჩვევიან საჭირო ინფორმაციის მოძიებას, გაფილტვრას და ამ ინფორმაციის და მტკიცებულებების საფუძველზე მსჯელობის აგებას.

როდესაც მოასწავლეს უკვე ხელთ აქვს გარკვეული ინფორმაცია და მონაცემები, საჭიროა იცოდეს, თუ როგორ შეიძლება ამ ინფორმაციის დაჯგუფება და კატეგორიზაცია.

არსებობს ორგვარი მიდგომა: მაგალითად, თუ ენის მასწავლებელი მოსწავლეებს უხსნის განსხვავებას არსებით სახელებსა და ზმნებს შორის, მას შეუძლია ჯერ თითოეულისთვის დამახასიათებელი თვისებები ახსნას და შემდეგ სთხოვოს მოზარდებს, სიტყვები ზმნის ან არსებითი სახელის კატეგორიაში მოათავსონ. მეორე მხრივ, მასწავლებელს შეუძლია მოსწავლეებს მისცეს ორ კატეგორიაში განაწილებული სიტყვების სია და სთხოვოს, თვითონ დაადგინონ ის კრიტერიუმები, რომელთა მიხედვითაც მოხდა განაწილება.

რადგან კრიტიკული აზროვნების ერთ-ერთი უმთავრესი კომპონენტი განსხვავებული აზრის მოსმენის და გაზიარების სურვილია, ბავშვს მუდმივად უნდა ახსოვდეს, რომ ყველა სიტუაციაში არსებობს ალტერნატი-

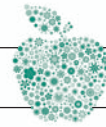
ვა – ალტერნატიული ჰიპოთეზები, მოსაზრებები, დასკვნები, განმარტებები, გეგმები. ამ უნარის განსავითარებლად კარგი სავარჯიშოა სიტუაციის სხვა პერსპექტივიდან დანახვა.

კრიტიკულად მოაზროვნე ადამიანს უნდა შეეძლოს ახალი არგუმენტების და მტკიცებულებების მიღების შემთხვევაში, უკვე ჩამოყალიბებული შეხედულებების შეცვლა. სასურველია, მასწავლებელმა მოსწავლეებს დოზირებულად მიანოდოს ინფორმაცია, ყოველ ჯერზე გამოათქმევინოს მათ საკუთარი აზრი და დააკვირდეს, რამდენად შეიცვლება იგი.

ბევრი ექსპერტი ფიქრობს, რომ კრიტიკული აზროვნების განვითარებისთვის კარგია, თუ მასწავლებელი მოსწავლეებს ისეთ შეკითხვას დაუსვამს, რომელზეც პასუხი თვითონ არ იცის, ან არ არის დარწმუნებული. ამ შემთხვევაში, პედაგოგს შეუძლია მოზარდებთან ერთად მოძებნოს იგი და ამით გარკვეული მაგალითი მისცეს მათ. გარდა ამისა, ეს მოსწავლეებს დაეხმარება, დაძლიონ არცოდნის კომპლექსი, აღიარონ, რომ არ იციან პასუხი ამა თუ იმ შეკითხვაზე და მიუხედავად ამისა, ლოგიკური მსჯელობის გზით მაინც შეუძლიათ მივიდნენ სავარაუდო პასუხებამდე, თუნდაც ისინი არასწორი აღმოჩნდეს.

საზოგადოების რაც უფრო მეტ წევრს აქვს დამოუკიდებლად განსჯის, ფიქრის და ამის შედეგად რაციონალური გადაწყვეტილებების მიღების უნარი, მით უფრო დიდია ალბათობა, რომ ეს საზოგადოება შედგება, როგორც ლიბერალური, დემოკრატიული ერთობა. მასწავლებლებმა კი ბოლომდე უნდა გამოიყენონ უნიკალური შესაძლებლობა, გამოაღვიძონ და განავითარონ თითოეულ მოსწავლეში ბუნებრივად არსებული ეს უნარი.

ცოდნის ეკონომიკა

თანამედროვე მსოფლიოს გამოწვევები
განათლების სისტემებს

სოფო გორგოძე

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების
ცენტრის დირექტორი

ჩვენ ისე აღარ უნდა ვასწავლოთ, როგორც ჩვენ გვასწავლიდნენ. ეს იმას არ ნიშნავს, რომ ჩვენი მასწავლებლები არაპროფესიონალები იყვნენ. უბრალოდ, ისინი სხვა რეალობაში საცხოვრებლად გვამზადებდნენ, დღეს კი მსოფლიო სრულიად სხვა რეალობაშია. ახლა ჩვენ ცოდნის ეკონომიკაში ვცხოვრობთ.

ცოდნის ეკონომიკაზე ბოლო დროს ხშირად საუბრობენ. ეს სიტყვები ისმის განვითარებული თუ განვითარებადი სახელმწიფოების პრეზიდენტების გამოსვლებში, ეკონომიკურ ფორუმებზე და მასწავლებლების მიმართვებში. ცოდნის ეკონომიკას განსაკუთრებით ხშირად განათლების სისტემებზე საუბრისას ახსენებენ, რადგან სწორედ განათლების სისტემის მოწყობაზეა დამოკიდებული ის, თუ რამდენად შეძლებს მომავალი თაობა არსებული რეალობის ქვეყნის საკეთილდღეოდ გამოყენებას. თუ ეს შესაძლებელია, მაშინ ქვეყანას წარმატების შანსი აქვს, თუ – არა, მას ამავე ეკონომიკის მიერ გარიყვა ემუქრება. ჯერ კიდევ 2003 წელს მსოფლიო ბანკის ერთ-ერთ ანგარიშში საუბარი იყო იმაზე, რომ გარდამავალი ეკონომიკის მქონე ქვეყნებს, რომელთა შორის საქართველოც არის, განსაკუთრებით ემუქრება შემდგომი მარგინალიზაცია, რადგან მათი განათლების სისტემები მომავალ თაობას ვერ აძლევენ ამ ეკონომიკისთვის შესაფერის უნარ-ჩვევებს.

რას გულისხმობს

ცოდნის ეკონომიკა

ცოდნის ეკონომიკაში, ეკონომიკური ზრდისთვის არამატერიალური კაპიტალი, ანუ ცოდნა და ინფორმაცია უფრო მნიშვნელოვანია, ვიდრე ხელშესახები კაპიტალი (ბუნებრივი რესურსები და ფიზიკური ინფრასტრუქტურა) და სამუშაო ძალის რიცხოვნება. ეკონომისტი პიტერ დრუკერი ერთ-ერთი პირველი წერდა ახალი ეკონომიკის შესახებ: „საზოგადოების მთავარი ეკონომიკური რესურსი უკვე აღარ არის კაპიტალი ან სამუშაო ძალა, არამედ... ცოდნა. ღირებულებას ქმნის მხოლოდ პროდუქტიულობა და ინოვაცია“.

დასავლური სახელმწიფოების მაგალითზე, ეკონომისტები ადასტურებენ, რომ მე-19 საუკუნის 50-იანი წლებისგან განსხვავებით, დღეს მთლიანი შიდა პროდუქტის ზრდაში გაცილებით დიდია ხელშეუხებელი კაპიტალის წვლილი, ვიდრე ხელშესახებისა. შესაბამისად, მსოფლიოს მრავალი ქვეყნის ლიდერები გამუდმებით აკეთებენ აქცენტს თავიანთი განათლების სისტემების ნაკლოვანებებზე და ცდილობენ, ფეხი აუწონ ახალ ეკონომიკას.

„ჩვენ ოცდამეერთე საუკუნის ცოდნის ეკონომიკაში ვცხოვრობთ, ჩვენი სკოლები კი...ისევ მეოცე საუკუნეში დარჩა,“ – ეს ამერიკის ვიცე-პრეზიდენტის ჯო ბაიდენის სიტყვე-

ბია, რომლითაც მან თანამემამულეებს მიმართა, როცა ამერიკაში წიგნიერების ამაღლების საჭიროებაზე საუბრობდა. ის უკმაყოფილებას გამოთქვამდა, რადგან, მისი აზრით, ქვეყანაში წერა-კითხვის უნარები ყველა ბავშვს არ ჰქონდა სათანადოდ განვითარებული, მით უფრო, აზროვნების ისეთი უნარი, როგორსაც ცოდნის ეკონომიკა მოითხოვდა.

სავარაუდოდ, კორეის მთავრობა ასეთ მწუხარებას არ გამოთქვამს, რადგან მათ წიგნიერების დონით ბევრ ქვეყანას გაუსწრეს და ადამიანური კაპიტალის თვალსაზრისითაც საკმაოდ წინ წავიდნენ (ადამიანური კაპიტალი გულისხმობს ცოდნასა და უნარ-ჩვევებს, რაც ეკონომიკურ ღირებულებას ქმნის). ბოლო 40 წლის განმავლობაში კორეამ უპრეცედენტო ეკონომიკური ზრდა აჩვენა, მთლიანი შიდა პროდუქტი 11-ჯერ გაიზარდა. კვლევები ადასტურებს, რომ კორეაში ეკონომიკური ზრდის მთავარი განმსაზღვრელი ფაქტორი სწორედ ცოდნის დაგროვება გახდა.

რას ნიშნავს ეს ჩვენი ქვეყნისთვის? ისეთ პირობებში, როცა ეკონომიკური ზრდა, ქვეყნის პროდუქტიულობა და წარმატება დამოკიდებულია არა იმდენად ქვეყანაში არსებულ ბუნებრივ რესურსებზე, არამედ ადამიანური კაპიტალის ხარისხზე, მნიშვნელოვანია სწორედ ადამიანურ კაპიტალში, მომავალი თაობის განათლებაში ინვესტირება. თუ ადრე ინვესტორები დაინტერესებული იყვნენ იმ ქვეყნებით, სადაც იაფი იყო ბუნებრივი რესურსები და დაბალი კვალიფიკაციის მუშახელი, ცოდნის ეკონომიკის პირობებში ისინი ეძებენ ქვეყნებს, სადაც ადამიანური კაპიტალია იაფი. განათლებაში ჩადებული ინვესტიცია მომავალში ქვეყნის წარმატების საწინდარი გახდება. მათ მოზიდვაშიც სწორედ ადამიანური კაპიტალი თამაშობს უმნიშვნელოვანეს როლს. მაგ. 1996 წელს კოსტა-რიკაში სამასმილიონიანი ინვესტიცია უზარმაზარმა კომპიუტერულმა კომპანიამ „ინტელმა“ იმიტომ განახორციელა, რომ იქ მაღალი დონის ადამიანური კაპიტალი არსებობდა. ამ ქვეყანამ განსაკუთრებით დიდი ინვესტიცია ჩადო განათლების

სისტემაში, საინფორმაციო ტექნოლოგიები დაწყებით კლასებში ჯერ კიდევ 1988 წელს შეიტანეს და მოსწავლეების მომზადება მსოფლიოს ახალი ეკონომიკის მოთხოვნების შესაბამისად დაიწყო.

როგორ მოვაპოვოთ

მომავალი თაობა

მე-19 საუკუნის ბოლოს და მე-20 საუკუნის დასაწყისში, როცა მსოფლიო აგრარულიდან ინდუსტრიულ ეკონომიკაზე გადადიოდა, ამ ცვლილებას განათლების სისტემებშიც დიდი გარდატეხა მოჰყვა. ქვეყნებმა დაიწყეს ზრუნვა იმაზე, რომ უფრო მეტ ადამიანს ჰქონოდა სრული სასკოლო განათლების მიღების საშუალება და უმაღლეს სასწავლებლებში სწავლის ხელმისაწვდომობა გაზრდილიყო. დღეს, როცა მსოფლიო ცოდნის ეკონომიკაზე გადადის, განათლების სისტემები ისევ ძირეულ ცვლილებებს საჭიროებს. ახლა მთავარია არა მხოლოდ ის, თუ რამდენად ხელმისაწვდომია ცოდნა ადამიანებისათვის, არამედ რამდენად შეუძლიათ მათ მისი ეფექტურად გამოყენება და მასზე სხვა ცოდნის დაშენება. დღევანდელ რეალობაში ცოდნა, როგორც კაპიტალი, არ გულისხმობს პასიური ინფორმაციის მიღებას, არამედ იგი კოგნიტური (შემეცნებითი) უნარია, რომელიც არ არის სპეციფიკური რომელიმე ტიპის საქმიანობისათვის.

ცოდნის ეკონომიკაში წარმატების მისაღწევად მოზარდთათვის იმ უნარების განვითარებაა საჭირო, რომელთა მეშვეობითაც ისინი შეძლებენ შეცვლილი რეალობისთვის ალღოს სწრაფად აღებას, არ გაუჭირდებათ გეოგრაფიულად ვრცელ არეალში მოღვაწეობა და საჭიროების შემთხვევაში, ახალი ტიპის უნარებს განვითარებენ, სრულიად ახალ პროფესიებს დაეუფლებიან. ამის საჭიროება იქიდან გამომდინარეობს, რომ ცოდნის ეკონომიკაში შეძენილი უნარების ცვეთა სწრაფად ხდება. ამიტომ ადამიანებს საკუთარი უნარების განახლება მთელი სიცოცხლის განმავლობაში სჭირდებათ. სწავლა მთელი სიცოცხლის მანძილზე – სწორედ ამას მოითხოვს ახალი ეკონომიკა.

მრავალი ქვეყნის ზოგადი განათლების რეფორმის მიზანია, თითოეულმა ბავშვმა მაღალ დონეზე განვითაროს კოგნიტური უნარები, შექმნას ცოდნა, გამოიყენოს ის უცნობი პრობლემების გადასაჭრელად და შეძლოს ამ ცოდნის სხვებისთვის ეფექტურად გაზიარება. ეს მოიცავს მეტაკოგნიციას, კონსტრუქტივისტულ სწავლებას, თანამშრომლობით სწავლებას და ინფორმაციული ტექნოლოგიების გამოყენებას. ასეთი ეკონომიკა ინოვაციურ აზროვნებას და კომუნიკაციის უაღრესად დახვეწილ უნარებს მოითხოვს.

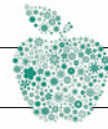
გამოწვევა

მასწავლებლებისთვის

ახალი ეკონომიკა მასწავლებლებისგან ახალი ტიპის პროფესიონალიზმს მოითხოვს – შემოქმედებითობას, მოქნილობას, პრობლემების გადაჭრას, ორიგინალურობას, რისკების მართვის, ცვლილებებთან ადაპტირების უნარებსა და მუდმივი გაუმჯობესებისაკენ სწრაფვას.

პედაგოგიური მიმართულებები უნდა გადაეწყოს ჯგუფურ მუშაობაზე, კრიტიკული აზროვნების განვითარებაზე. ინფორმაციის გადაცემა უნდა შეიცვალოს ცოდნის შექმნით, გამოყენებით, ანალიზით თუ სინთეზით. წინა პლანზე გამოდის მოსწავლეზე ორიენტირებული სწავლება, რაც იმას გულისხმობს, რომ მასწავლებელმა იცის, რა ცოდნა და ინფორმაცია აქვს მოსწავლეს და ამის გათვალისწინებით გეგმავს გაკვეთილს.

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარება უფრო თანამშრომლობითი უნდა გახდეს. საჭიროა, შეიქმნას სასწავლო ქსელები, სკოლები კი მასწავლებლებისთვის სასწავლო ორგანიზაციებად გადაიქცნენ. მნიშვნელოვანია, იმის გათვალისწინებაც, რომ ყველა მასწავლებელს მუდმივად სჭირდება საკუთარი ცოდნის განახლება. დღევანდელი მოთხოვნაა, ისინი ერკვეოდნენ ტექნოლოგიებში და მუდმივად ეცნობოდნენ ახალ პედაგოგიურ მეთოდებსა და იდეებს. ამიტომ თუ მასწავლებლები ითანამშრომლებენ, გაცილებით ადვილი იქნება შედეგის მიღწევა.

ცოდნის ეკონომიკაში განსაკუთრებით მნიშვნელოვანი ხდება სამოქალაქო განათლება. ცოდნის ეკონომიკა აგებულია სარგებლის მიღებაზე, მოგებაზე. შესაბამისად, თუ ყურადღება არ მიექცევა მოსწავლეთა სამოქალაქო აღზრდას და სათანადო პირობები არ შეიქმნება სოციალური ინტეგრაციისათვის, ახალმა ეკონომიკამ შესაძლოა უარყოფითი შედეგები მოუტანოს საზოგადოებას, გაიზარდოს ზღვარი მდიდრებსა და ღარიბებს შორის, გაღრმავდეს ეთნიკური ფუნდამენტალიზმი. ამიტომაც მნიშვნელოვანი, რომ თითოეული მასწავლებელი ფლობდეს სამოქალაქო განათლებისათვის საჭირო აუცილებელ კომპეტენციებს. სამოქალაქო განათლება ხელს უწყობს ქვეყანაში სამართლიან მმართველობას და კანონმორჩილებას, რაც პირდაპირ კავშირშია ეკონომიკურ და სოციალურ განვითარებასთან.

ცოდნის ეკონომიკაში ასევე უმნიშვნელოვანესია ინფორმაციული ტექნოლოგიების როლი. ისინი მხოლოდ ინფორმაციის ხელმისაწვდომობას კი არ უზრუნველყოფენ, არამედ საშუალებას იძლევიან, რომ მოსწავლეებმა სხვადასხვა ტიპის უნარების განვითარებაზე იმუშაონ. კომპიუტერული პროგრამები მათ საშუალებას აძლევს, ბევრი რამ დამოუკიდებლად ისწავლონ. ჯერ კიდევ 1997 წელს ამერიკაში ჩატარებულმა კვლევამ აჩვენა, რომ საბაზო საფეხურის მოსწავლეებმა, რომელთაც კომპიუტერული პროგრამის საშუალებით შეეძლოთ არქარების და სიჩქარის ვიზუალიზაცია, უფრო ეფექტურად გამოიყენეს ნიუტონის კანონები რეალური ცხოვრებიდან აღებული ამოცანების გადასაჭრელად, ვიდრე საშუალო საფეხურის მოსწავლეებმა, რომლებიც მსგავს პროგრამას არ იყენებდნენ. სანამ ეს ყველაფერი სკოლაში დაინერგება, საჭიროა მასწავლებლების საფუძვლიანი მომზადება. უპირველეს ყოვლისა, პედაგოგებმა ტექნოლოგიების საჭიროება უნდა გაითავისონ. ამ მიზნით ჩილეში შექმნეს ტექნოლოგიის მიკროცენტრები, სადაც მასწავლებლები ჯგუფურად მიდიან და ერთად გეგმავენ საკლასო აქტივობებს თანამედროვე ტექნოლოგიების გამოყენებით.

გამოწვევა

სახელმწიფოსათვის

როგორი განათლების სისტემა და შესაბამისად, როგორი ეკონომიკა გვექნება მომავალში, სახელმწიფოს არჩევანზეა დამოკიდებული. ის, თუ რა დოზით მოხდება ინვესტირება ადამიანურ კაპიტალში, მეცნიერებაში და ტექნოლოგიების განვითარებაში, უმნიშვნელოვანესი ფაქტორია განათლების სახელმწიფო პოლიტიკის განსასაზღვრად. სახელმწიფოს არჩევანს, ამ შემთხვევაში, მხოლოდ სურვილი კი არ განაპირობებს, არამედ შესაძლებლობაც და ისიც, თუ ამჟამად რა ეტაპზე ვიმყოფებით განათლებაში ინვესტიციის თვალსაზრისით. ცოდნის ეკონომიკისთვის მომზადება გაცილებით ადვილი იქნება იმ ქვეყნებისათვის, სადაც ადამიანურ კაპიტალში ინვესტირება იმთავითვე გაცილებით მაღალია.

2007 წლის მონაცემებით ყველაზე მეტი ინვესტიციის განათლებაში დებს დანია, კორეა, ამერიკის შეერთებული შტატები და ისლანდია, სადაც განათლების დაფინანსება მთლიანი შიდა პროდუქტის 7-იდან 11%-მდეა. ზოგადად, ეკონომიკური თანამშრომლობისა და განვითარების ორგანიზაციის წევრ 31 ქვეყანაში (ევროპის ქვეყნების უმრავლესობა, ა.შ.შ., კორეა, იაპონია და სხვა) ბოლო 10 წლის მანძილზე განათლების დაფინანსება შესამჩნევად გაიზარდა. საქართველოს ფინანსთა სამინისტროს მონაცემებით კი, 2000 წლიდან 2008 წლამდე განათლების დაფინანსება მთლიან შიდა პროდუქტთან მიმართებაში 2.18%-დან 2.8%-მდე გაიზარდა.

მნიშვნელოვანია ისიც, თუ როგორ ახდენს სხვადასხვა ქვეყანა განათლების დაფინანსების გადანაწილებას, რათა მაქსიმალურად ეფექტურად მიაღწიოს სასურველ შედეგს. დაახლოებით ერთნაირი დაფინანსების პირობებში, ლუქსემბურგი ცდილობს, მეტი თანხა დახარჯოს მცირე ზომის კლასებზე და ჰყავდეს უფრო ბევრი მასწავლებელი, კორეაში კი მასწავლებლების ხელფასებს დიდი კლასების ხარჯზე ზრდიან, სადაც განსაკუთრებით კვალიფიციურ პედაგოგებს ინვევენ და მათ

მაღალ ხელფასს უზდიან. ინგლისი და ავსტრალია დამწყებ მასწავლებლებს უზრდის ხელფასს უფრო მეტი კვალიფიციური კადრის მოსაზიდად, თუმცა გავრცელებული შეფასებით, მსგავს შემთხვევებში, უკვე მოქმედ პედაგოგს ნაკლები მოტივაცია აქვს პროფესიული განვითარების თვალსაზრისით (თუ მისი ხელფასი დამწყები მასწავლებლის ხელფასის ტოლია და არ იცვლება). საქართველოში განათლების დაფინანსების სიმწირის მიუხედავად, ეტაპობრივად დაიწყო მასწავლებლების ხელფასების გაზრდა. ეს ზრდა ნაწილობრივ განათლების სხვა სფეროების დაფინანსების შემცირების ხარჯზე ხდება, მაგრამ ზოგად პოლიტიკას მაინც ასახავს. თუმცა ჯერჯერობით მაინც არასაკმარისი ძალისხმევაა იმისათვის, რომ მაღალკვალიფიციური კადრები მოვიზიდოთ.

როგორც ვხედავთ, ცოდნის ეკონომიკისაკენ ყველა ქვეყანა თავის გზას ირჩევს, რაც მათ მომავალს განაპირობებს. ჩვენმა ქვეყანამაც საკუთარი გზა უნდა აირჩიოს, უნდა გადანაწილოს, როგორი იქნება ინვესტირება ადამიანურ კაპიტალში, როგორ გადანაწილდება რესურსები სხვადასხვა სფეროებზე, რამდენად შეიქმნება ისეთი ინსტიტუციური ბაზა, რომ დაგროვილი ცოდნის მაქსიმალურად ეფექტურად გამოყენება იყოს შესაძლებელი. ისიც გასარკვევია, რა დროში შეუძლია დღევანდელ ინვესტიციას მოიტანოს დადებითი ცვლილებები და რამდენად უარყოფითი შეიძლება იყოს ახლანდელი მწირი ინვესტიცია მომავალში. კარგი იქნება, თუ სახელმწიფოსთან ერთად თითოეული ჩვენგანიც დაფიქრდება ამ არჩევანზე – იმაზე, თუ როგორი გვინდა, იყოს საქართველოს მომავალი და რისი გაკეთება შეგვიძლია ამ მომავლისთვის.

როგორ ვასწავლოთ ღირებულებები სკოლაში

მოზარდი თაობის ღირებულებათა სისტემის ჩამოყალიბება საზოგადოების ყველაზე მნიშვნელოვანი საზრუნავია. რა ფუნქციის შესრულება შეუძლია სკოლას ამ მიმართულებით და რამდენად შესაძლებელია ამის განხორციელება სასწავლო პროცესში? ამ თემაზე „მასწავლებლის“ ინიციატივით გამართული მრგვალი მაგიდის მონაწილეებმა იმსჯელეს.

შორენა გურდღილაძე

შეხვედრაში მონაწილეობდნენ:

გია მურღულია

24-ე საჯარო სკოლის დირექტორი

ირაკლი კაკაბაძე

ევროპული უნივერსიტეტის სკოლა „მთიების“ საშუალო სკოლის დირექტორი

ვატი ფირუშაშვილი

პირველი საჯარო სკოლის ქართული ენისა და ლიტერატურის მასწავლებელი

ნათია ნაცვლიშვილი

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრი

სოფო გორგოძე

მასწავლებელთა პროფესიული განვითარების ცენტრის დირექტორი

გიორგი ბახელაძე

ექსპერტი სამოქალაქო განათლების საკითხებში

სოფო პრიტანჩუკი

საქართველოს კომუნიკაციების ეროვნული კომისიის წევრი

ქეთი მსხილაძე

საზოგადოებრივი მაუწყებლის მონიტორინგის ჯგუფის უფროსი

ლევან ბრეგვაძე

მწერალი, ლიტერატურის კრიტიკოსი

ანა ლალიძე

ფსიქოლოგი

შეხვედრას უძღვებოდა

„მასწავლებლის“ მთავარი რედაქტორი ხათუნა კვესელავა

რამდენად მნიშვნელოვანია სასწავლო პროცესში მოზარდთა ღირებულებების სისტემის ჩამოყალიბებაზე ზრუნვა და რა გზები და რესურსები აქვს სკოლას საამისოდ?

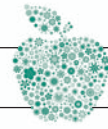
გია მურღულია: საყოველთაოდ აღიარებულია შეხედულება, რომ მხოლოდ ინტელექტუალურმა აღზრდამ მსოფლიოს კარგი არაფერი მოუტანა. ემოციური აღზრდისა და ღირებულებების სისტემის ჩამოყალიბების გარეშე შეუძლებელია სრულფასოვანი პიროვნების, ოჯახისა თუ საზოგადოების არსებობა. ღირებულებათა სისტემა მოსწავლეებში გადამწყვეტი თემაა. დასაწყისისთვის, კარგი იქნება, თუ შევთანხმდებით, კერძოდ რა ღირებულებებს ვგულისხმობთ ამ საკითხზე საუბრისას. თუ ვსაუბრობთ სამყაროს მიმართ დამოკიდებულებაზე, სამშობლოს განცდაზე, სიყვარულზე, მეგობრობაზე, თანადგომასა თუ გულისხმიერებაზე, მაშინ, ბუნებრივია, ამაზე მნიშვნელოვანს ვერც სკოლა და ვერც საზოგადოება ვერაფერს გააკეთებს.

ჩვენს სკოლაში, რომელიც რიგითი ნომრით 24-ა, ასეთი რამ დავამკვიდ-

რეთ: ავირჩიეთ ცხოვრების 24 ორიენტირი, რომელიც წარმოდგენილია სხვადასხვა ცნობილი ფრაზით, მაგალითად, „იცხოვრე და აცალე სხვებს სიკვდილი“. ავირჩიეთ ასევე მთავარი სლოგანი სკოლისთვის – „თავისუფლება შედეგია და არა მიზანი“.

ირაკლი კაკაბაძე: სკოლის იდეა, ზოგადად, მხოლოდ ცოდნის მიცემას არ გულისხმობს. მას აღმზრდელობითი ფუნქციაც აქვს, თუმცა ზოგადი ღირებულებები ერთმანეთთან წინააღმდეგობაში არ უნდა მოდიოდეს. უნდა შევთანხმდეთ, სკოლა მოქალაქეობრივი ღირებულებების მქადაგებლად მოვიაზროთ თუ ზოგადსაკაცობრიო ღირებულებებისა. ხშირად ვამჩნევ, როგორ ემსგავსებიან კლასის დამრიგებელს მისი მოსწავლეები. როცა ერთი მასწავლებლის გავლენა ასეთი დიდია, წარმოიდგინეთ, რა შეუძლია სკოლას, სადაც ბავშვი თავისი ცხოვრების 12 წელს ატარებს.

როგორ ფიქრობთ, არსებობს თუ არა საზოგადოებაში თანხმობა: რას ვგულისხმობთ ღირებულებებში?

გიორგი გახელაძე: ღირებულებებსა და მათ დეფინიციაზე კამათი საზოგადოებაში განუწყვეტელი მიმდინარეობს. მრჩება შთაბეჭდილება, რომ ჩვენი საზოგადოება სიტყვა „ღირებულებების“ აღქმის საკითხში ძალიან არაერთგვაროვანია. ის კონსტრუქციები, რომელიც ყველა ჩვენგანს წარმოუდგენია ამ სიტყვათშეთანხმების ქვეშ, ძალიან განსხვავებულია. კარგი იქნებოდა, საზოგადოების დიდ ნაწილში გამოვლენილიყო რაიმე თანხმობა, თუ ღირებულებათა რა სისტემას ვაღიარებთ, როგორც ჩვენი იდენტობის საყრდენსა და მომავალი თაობების ზნეობრივ ორიენტირს. ჩვენ იმ ეტაპზე ვართ, როცა ჯერ კიდევ ვეძებთ, რას დავარქვათ სწორი სახელები და შემდეგ მოვახდინოთ მათი რეალიზება.

ეროვნული სასწავლო გეგმის შედგენისას რამდენიმე საგნობრივი ჯგუფის სწავლა-სწავლების ნაწილის შესავალში თავად ჩამოვწერეთ იმ ღირებულებათა ჩამონათვალი, რასაც სასწავლო გეგმის შემდგენელი ადამიანები ამ ცნებაში ვგულისხმობდით.

ნათია ნაცვლიშვილი: ვფიქრობ, ნებისმიერ საზოგადოებაში, განვითარების რა ეტაპზეც არ უნდა იყოს იგი, ყოველთვის იარსებებს გარკვეული აცდენები თუ დისონანსი ღირებულებების დეფინიციისას. თუმცა ამ ფონზე მაინც ბევრი საკითხია, რაც ყველასთვის ცალსახა და მისაღებია. ასევე ცალსახაა სკოლის უმნიშვნელო-

ვანესი როლი მოზარდის ღირებულებათა სისტემის ჩამოყალიბებაში. ამ საკითხზე მუშაობა კი იწყება იმით, რომ სკოლამ უნდა გააცნობიეროს ეს როლი და შესაბამისად, პასუხისმგებლობაც აიღოს საკუთარ თავზე. მაგალითად, ამ მხრივ ჩემთვის ძალიან საინტერესო იყო უცხოური სასკოლო პროგრამების გაცნობა (საუბარია საჯარო სკოლებზე). ისინი საკმაოდ საყურადღებო გამოცდილებას გვთავაზობენ. ყოველი წლის ან სემესტრის სამუშაო გეგმაში ირჩევენ რამდენიმე ღირებულებას, როგორც ორიენტირს, მაგალითად, ცხოვრების ჯანმრთელი წესის დამკვიდრებას, თანამშრომლობითი უნარის განვითარებას, ან გარემოს დაცვაზე ზრუნვას და შემდეგ, მთელი წლისა თუ სემესტრის განმავლობაში, ამ მიმართულებით გეგმავენ სხვადასხვა აქტივობასა თუ ღონისძიებას. ეს გამოცდილება ჩვენც შეგვიძლია გავიზიაროთ. სხვა საკითხია, სკოლის პარალელურად როგორ ერთვება მოზარდის ცნობიერების ჩამოყალიბებაში ოჯახი თუ გარემო.

რამდენად უთმობს ყურადღებას სკოლა ამ პრობლემას? რჩება შთაბეჭდილება, რომ სკოლები ძირითადად სხვა საკითხებზე არიან ორიენტირებულნი და აღმზრდელობითი მუშაობა გვერდზე რჩება.

ანა ლალიძე: ღირებულებები არ ისწავლება, ისინი ყალიბდება. სა-

გიორგი გახელაძე

ზოგადოებას თავისი ღირებულებები უკვე აქვს, არსებობს ინდივიდუალური ღირებულებები, ან ოჯახის ღირებულებები, რასაც ტრადიცია ჰქვია და ერის ღირებულებები, რასაც კულტურა ჰქვია. როცა გვინდა, რომ ბავშვს ეს ღირებულებები ჩავუწეროთ, ის ყველა დონეს უნდა მოიცავდეს. სხვა საკითხია, უნდა ისწავლებოდეს თუ არა ის სკოლაში. სწავლების მთელი შინაარსი სწორედ ღირებულებებს ემყარება და ამას არ სჭირდება ხელოვნურად დამატებითი საგნობრივი დატვირთვა. ყველა დიდი ნაწარმოები, რაც სკოლაში ისწავლება, მხოლოდ ინტელექტის ამაღლებას არ ემსახურება.

სამოქალაქო ცნობიერებას კი მართლაც სჭირდება გაზრდა. ბუნება უნდა დავიცვათ და ეს ბავშვმა სკოლაში უნდა ისწავლოს. სამოქალაქო ცნობიერების ამაღლება და მასთან დაკავშირებული ჩვევების გამომუშავება სკოლაში შესაძლებელია. როცა საზოგადოებაში შეთანხმებულ ღირებულებებზე ვსაუბრობთ, უნდა გავითვალისწინოთ, რომ ეპოქის ცვლა ავტომატურად იწვევს განწყობებისა და ღირებულებების ცვლას. არის გარკვეული პერიოდები, როცა ჩვენც ვკარგავთ ძველ ორიენტირებს და ეპოქის შესაბამისი ძიებას ვიწყებთ. დღევანდელი ეპოქა მატერიალურ პლატფორმას ეფუძნება და მისი უმაღლესი ღირებულება ფულია.

ირაკლი კაკაბაძე

ირაკლი კაკაბაძე: უნდა აღვნიშნოთ, რომ მოზარდის პიროვნების ფორმირებაში სკოლას ის გადამწყვეტი ფუნქცია აღარ აქვს, რაც საუკუნის დასაწყისსა და შუახანებში ჰქონდა. იგი მხოლოდ ერთ-ერთ ინსტრუმენტად დარჩა. ბოლოდროინდელი კატაკლიზმების პროცესში მან, გარდა იმისა, რომ ძველი ფუნქცია დათმო, ორიენტირიც დაკარგა. ქართულმა სკოლამ ვერ უპასუხა თანამედროვე გამოწვევებსა და XXI საუკუნის საგანმანათლებლო სივრცის გარეთ აღმოჩნდა. რაც შეეხება ღირებულებებს, რომლებიც ეროვნულ სასწავლო გეგმაში შევიდა, ეს ღირებულებებიც ბენვის ხიდზე გადის და უნდა ვეცადოთ, ისინი ჩვენი და მომავალი თაობის ცხოვრების განმსაზღვრელ ფასეულობად დარჩეს და იდეოლოგიურ იარაღად არ იქცეს.

აშკარად თვალშისაცემია ის პრობლემები, რომლებიც მოზარდების ქცევაში ვლინდება: მომატებული აგრესია, დამახინჯებული მეტყველება, ერთმანეთთან დამოკიდებულება... მშობლებსაც აწუხებთ ეს ყველაფერი და ამას მაინც სკოლას უკავშირებენ.

ანა ლალიძე: მოზარდისთვის მთავარი საკუთარი მეს გამორკვევაა,

შესაბამისად, მას ის ღირებულებები უყალიბდება, რაც თვითიდენტიფიკაციის გამყარებაში უწყობს ხელს. პრობლემაც ესაა. თვითიდენტიფიკაციას ბავშვი ახდენს მისი თანამედროვე ცნობადი სახეების მაგალითზე. მას დღეს არ ჰყავს ხატი, ვისაც სურს, რომ მიბაძოს, ან ჰგავდეს. ძველი კუმირები დაიმსხვრა, ახლები ჯერ არ ჩანს. დარჩენენ მხოლოდ მარადიულები. აქ პრობლემა არ გვაქვს, რადგან ის შინაარსი, რომელზეც ბავშვებს ვზრდით, ვერასოდეს შეუშლის ხელს მათში მაღალი ღირებულებების ჩამოყალიბებას. ერთი და იმავე ტელევიზიის, მეტყველების, სკოლის სივრცეში იზრდებიან ზნეკეთილებიც და გზაარეულებიც. ასე რომ, ძაღლის თავი სკოლაში არ არის.

სოფო გორგოძე: სკოლებში შეიძლება იმავეს ვასწავლით, რასაც წლების წინ, მაგრამ გარემო შეცვლილია. ოჯახში ბავშვები გაცილებით დიდ დროს ატარებენ ტელევიზორთან და კომპიუტერთან. ვინ არიან მათი ტელეკუმირები? უამრავი შოუს მონაწილე გმირები, რომლებიც ხშირად ბილნსიტყვაობენ, თუმცა მაყურებელს ახალისებენ. ისინი მაღალი ღირებულებების ჩამოყალიბებას ნამდვილად არ უწყობენ ხელს. როცა ტელევიზორში ვიღაც ხუმრობს, თუნდაც ძალიან არაკორექტულად, ირგვლივ კი ყველა იცინის, ბავშვსაც ავტომატურად უყალიბდება განწყობა, რომ ეს ცუდი არ არის და თვითონაც იმეორებს იმავეს.

სოფო ბრიტანჩუკი: საზოგადოებრივი მაუწყებლის შექმნის მიზანი სწორედ ის იყო, რომ მაყურებლის გემოვნების დახვეწისა და მოზარდების აღზრდის საკითხში გარკვეული წვლილი შეეტანა. გადაცემებს, რომლებიც მაღალ ღირებულებებს არ ქადაგებს, რეიტინგი აქვს და კარგი შემოსავალიც მოაქვს. ამის გამო ხშირად მქონია კამათი დამფუძნებ-

ლებთან. მპასუხობენ, რომ მათი მოვალეობა ფინანსების მოზიდვა და თანამშრომლებთან ნაკისრი ფინანსური ვალდებულებების შესრულებაა. პირველი ნაბიჯი გადადგმულია, საზოგადოებრივი მაუწყებელი არსებობს და ალბათ, დროთა განმავლობაში კიდევ უფრო დაიხვეწება. ამასთან დაკავშირებით, მივიღეთ მაუწყებლების ქცევის კოდექსი. ის თვითრეგულირების მექანიზმია და სავალდებულო დოკუმენტს არ წარმოადგენს. არასრულწლოვნების მავნე ზეგავლენისაგან დაცვა ამ

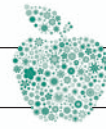

სოფო გორგოძე

კოდექსში ერთ-ერთ თავად შევიდა. პრინციპების და წესების დონეზე განერილია, რა უნდა გაუშვას მაუწყებელმა ეთერში.

მოზარდის ღირებულებათა სისტემის ჩამოყალიბებაში რომ სკოლა დიდ როლს ასრულებს, ვფიქრობ, ამაზე შევთანხმდით. როგორ უნდა შეასრულოს მან ეს ფუნქცია? რა კონკრეტული გზები შევთავაზოთ სკოლებს?

გია მურღულია: მოსწავლეები კაცობრიობის კულტურის მემკვიდრეებად უნდა აღვზარდოთ, რადგან ისინი კაცობრიობის ნაწილი არიან. მათ უნდა ჰქონდეთ თავისი მიმარ-

თება საზოგადოებასთან, ოჯახთან და საკუთარ თავთან, სამშობლოსთან, სახელმწიფოსთან, რაც სამოქალაქო ცნობიერებას და კანონმორჩილებას გულისხმობს. სკოლას გააზრებული აქვს, რა უნდა გავაკეთოთ, რომ ეს მიმართებები სწორად ჩამოვყალიბოთ. დიდი სევდით მინდა აღვნიშნო, რომ ამ ყველაფრის რეალიზების კულტურა დაბალია, რის გამოც ეს მიზანი ჯერჯერობით მიუღწეველია. სხვათაშორის, უმაღლესი სასწავლებლები საერთოდ არ ფიქრობენ, როგორ ასწავლონ მომავალ პედაგოგებს აღმზრდელობითი ფუნქციის შესრულება.

აღინიშნა, რომ სკოლაში ღირებულებების ჩამოყალიბებას მნიშვნელოვნად შეუწყობს ხელს ლიტერატურა, ხელოვნება. რამდენად არის წიგნიერება გზა ამ ფასეულობების ჩამოყალიბებისკენ?

ლევან ბრეგაძე: სწავლა და წიგნი ყველა ღირებულების საფუძველია. ვერაფერი ისე ვერ აყალიბებს აზროვნებასა და ღირებულებებს,

როგორც ტექსტზე მუშაობა. ამას ის მასალა განაპირობებს, რითიც ლიტერატურა იქმნება – სიტყვას აქვს ეს ძალა.

რაც შეეხება ღირებულებების სკოლებში სწავლებას, არცერთი დიდი ნაწარმოები ზნეობის შესასწავლად არ გამოდგება, თუ მას შესაბამისი ინტერპრეტაცია არ მიეცა. ლიტერატურა მასწავლებლების მიერ სწორად ინტერპრეტირებული უნდა იყოს.

ფატი ფირუაშვილი: ყველა ადამიანი, ვისაც სიტყვის გემოს შეგრძნება აქვს, უკვე გარკვეული ღირებულებების მატარებელია. ვცდილობ ეს ბავშვებსაც გავუნანილო და ჩემი მისია ამ სახით შევასრულო.

სოფო გორგოძე: ჩვენც გვაქვს ინიციატივა, რომელსაც თანხა არ სჭირდება. ეს საპილოტე პროექტია – სტუდენტ და უფროსკლასელ მოხალისეებს ვინვეთ. ისინი დაწყებითი კლასის მოსწავლეებს გაკვეთილების შემდეგ მოთხრობებს და ზღაპრებს წაუკითხავენ. სხვათაშორის, მსურველები პირველივე დღეებში გამოჩნდნენ.

სოფო გორგოძე

ქეთი მსხილაძე: მოზარდებში კითხვისადმი ინტერესი ტელევიზიამაც შეიძლება გააღვივოს. „ბი-ბი-სი“-ს რამდენიმე წლის წინ ჰქონდა გადაცემა, რომელიც საზოგადოებაში დაფასებული ადამიანების გამოკითხვას გულისხმობდა. საუბრობდნენ საყვარელ ნაწარმოებებსა და ავტორებზე. საუბრობდნენ პერსონაჟებზე, მათ განცდებზე, რა მოსწონდათ, რატომ და ამის საფუძველზე რეიტინგები დგებოდა. მზადდებოდა გადაცემები, დოკუმენტური ფილმები... საზოგადოებრივ მაუწყებელსაც შეუძლია მოამზადოს ამგვარი გადაცემები, მაგრამ ამაზე დაკვეთა უნდა არსებობდეს. საზოგადოებას კი დღეს მხოლოდ პოლიტიკური ფიგურების გადაყენების საკითხი აღელვებს. საზოგადოებრივ მაუწყებელში ისინი უნდა მუშაობდნენ, ვისაც ეს ღირებულებები გააზრებული აქვს.

მარტივი გამოსავალი იქნება, თუ ვიტყვით, რომ სკოლას მინიმალური როლი ენიჭება მოზარდის ღირებულებათა სისტემის შექმნაში. მართალია, ბევრი გარე ფაქტორი არსებობს, მაგრამ სკოლაც ხომ გარემოს მნიშვნელოვანი ნაწილია. როგორ ფიქრობთ, კიდევ რისი შეთავაზება შეუძლია მას?

ლევან ბახელაძე, ნათია ნაცვლიშვილი

ლევან პრეზაძე

გიორგი გახელაძე: შეიძლება წავახალისოთ სკოლები, რათა მათ ღიაობის კულტურა დაამკვიდრონ. სკოლას თავად უნდა ჰქონდეს ღირებულებების სისტემა ჩამოყალიბებული და შესთავაზოს მშობელს, რომელიც გაიზიარებს ან არ გაიზიარებს მას. ამ ურთიერთობის დამკვიდრებას დიდი ძალისხმევა არ სჭირდება. შესაძლებელია წავახალისოთ შემდეგი სამასწავლებლო პრაქტიკა – როცა მასწავლებელი ანდობს მოსწავლეს რაიმე საკითხზე საკუთარი ემოციების და შთაბეჭდილებების სტრუქტურირებულ აღწერას. მაგალითად, ისინი ავსებენ დღიურებს, რომელსაც შემდეგ ერთმანეთს აჩვენებენ. ასეთი გზებით და საშუალებებით ყალიბდება ღირებულებათა სისტემა.

გარდა ამისა, უნდა გაქრეს მკაფიო ზღვარი სასწავლო და აღმზრდელობით პროცესს შორის. რიტორიკის დონეზეც კი არ უნდა იყოს გამიჯნული სასწავლო და აღმზრდელობითი პროცესი.

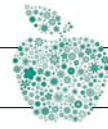
გია მურღულია: სკოლამ ხშირად უნდა დააფიქროს ბავშვები ღირებულებებზე, ხშირად ალაპარაკოს და ამსჯელოს ამ თემაზე სხვადასხვა ფორმით – ინდივიდუალურად, პრეზენტაციის ან დებატების სახით. კარგია, თუ საუბარს ცხოვრებისულ სიბრტყეზეც გადაიტანენ. როცა

რალაც ღირებულებებს ვუწერგავთ, ხელი უნდა შევუწყოთ, რომ მათ თვითონვე გამოავლინონ ეს თვისებები. ჩვენს უბანში მარტოხელა მოხუცები აღწვსხეთ, ბავშვებმა შეაგროვეს სხვადასხვა ნივთები და თავადვე მიუტანეს მათ. ძნელი აღსაწერია ის აღფრთოვანება, რაც ბავშვებმა განიცადეს ამ სიკეთის ჩადენით.

სოფო გორგოძე: სასექტემბროდ სკოლებს მივანვლით ძალიან საინტერესო დოკუმენტს. ეს არის სახელმძღვანელო, რომელიც აღწერს ყველა მასწავლებლისთვის აუცილებელ სამოქალაქო განათლების კომპეტენციებს. იმედი მაქვს, მათ ეს მასალა გარკვეულ დახმარებას გაუწევს.

ნათია ნაცვლიშვილი: როცა სკოლის მნიშვნელობაზე ვსაუბრობთ, უნდა აღვნიშნოთ, რომ არანაკლებ მნიშვნელოვანია კონკრეტული მასწავლებლის სისტემური ხედვა. მგონია, რომ ყველა მასწავლებელს შეუძლია, ამა თუ იმ ღირებულების ჩამოყალიბების კუთხით, რალაც დადებითი ინიციატივა მოძებნოს და წლის ან ტრიმესტრის სამუშაო გეგმა კონკრეტულ ღირებულებასა თუ ინიციატივაზე ააგოს. იყოს თუნდაც ისევ ჯანსაღი ცხოვრების წესი ან გარემოს დაცვაზე ზრუნვა. ყველა სკოლამ რომ ყოველ წელს ერთი ღირებულების გარშემო იტრიალოს, ერთი საფეხურით მაინც წავინვეთ წინ.

სკოლიდან სამინისტროსკენ - რეფორმის ახალი ვეპტორი

განათლებისა და მეცნიერების მინისტრი ნიკა გვარამია
მასწავლებლებთან შეხვედრებს აჯამებს

მანანა ხიდაშელი

უკვე რამდენიმე თვეა, მასწავლებლებს ხვდებით დედაქალაქსა და რეგიონებში. რა შედეგი გამოიღო ამ შეხვედრებმა?

განათლების სისტემაში ახალი ადამიანი ვარ და ამ სფეროს ბევრ პრობლემას არ ვიცნობდი. გარკვეული პრობლემების იდენტიფიცირება სამინისტროშივე შევძელი, თუმცა, ამ თვალსაზრისით, პირველწყაროს მასწავლებლები წარმოადგენენ. განათლების რეფორმის პირველი ნაწილი, რომელიც ძალიან მნიშვნელოვანი იყო, წარმატებით განხორციელდა, მაგრამ – ხარვეზებით. ეს პროცესი ვექტორულად რომ წარმოვიდგინოთ, რეფორმა მიმართული იყო სამინისტროდან სკოლისკენ. მეორე ეტაპი, რომლითაც მიღწევები უნდა გავამყაროთ და რეფორმა წინ წავწიოთ, ვექტორულად პირიქით გამოისახება, ანუ სკოლიდან სამინისტროსკენ. ზუსტად ამ ვექტორის გააქტიურებას ემსახურება ასეთი შეხვედრები. ჩვენი მიზანია, სკოლებიდან მაქსიმალური ინფორმაცია მივიღოთ და ყველა რესურსცენტრი მოვიცვათ. თითო შეხვედრაში 200-დან 500-მდე მასწავლებელი მონაწილეობდა. ვიყავით რეგიონებშიც, თუმცა ყველგან არა. ეს შეხვედრები აუცილებლად გაგრძელდება.

რა პრობლემები გამოიკვეთა შეხვედრებისას?

პრობლემები განსხვავებულია, დაწყებული ინფრასტრუქტურით, ეროვნული სასწავლო გეგმის შინაარსით და დამთავრებული მასწავლებელთა სერტიფიცირებასთან დაკავშირებული საკითხებით. ინფრასტრუქტურის პრობლემა, რომელსაც ძირითადად დირექტორები აღნიშნავენ, სკოლების რემონტს, გათბობას, შემოღობვას და სასკოლო ქონების რეგისტრირებას ეხება. პრობლემათა ყველაზე მწვავე სეგმენტი კი სოციალური ხასიათისაა. მიუხედავად იმისა, რომ მასწავლებელთა სოციალური მდგომარეობა მნიშვნელოვნად გაუმჯობესდა, ის მაინც ძალიან შორსაა სასურველისგან. ვცდილობთ, პედაგოგების ხელფასი ნაბიჯ-ნაბიჯ გავზარდოთ და 2012-2013 წლისთვის ისეთ ნიშნულამდე ავიყვანოთ, რომელიც მეტნაკლებად შეესაბამება ამ პროფესიის მნიშვნელობასა და სირთულეს.

სახელმწიფო თუ გეგმავს მასწავლებლების ანაზღაურების გაზრდას ახლო მომავალში?

განვითარებულ ქვეყნებში განათლების სფეროსთვის ერთიანი შიდა პროდუქტის 5%-ია გამოყოფილი. ჩვენც სახელმწიფოებრიობის განვითარების რომელიღაც ეტაპზე განათლების სფეროსთვის ერთიანი შიდა პროდუქტიდან ოპტიმალურ პროცენტზე უნდა გავიდეოთ. მაშინ სრუ-

მთავარია, ადგილობრივმა თვითმმართველობებმა, თუნდაც რეგიონულმა მმართველობებმა, გააცნობიერონ, რომ სკოლა არ არის მხოლოდ ცენტრალური ხელისუფლების პრობლემა. ეს ძალიან მნიშვნელოვანი ადგილობრივი პრობლემაც არის.

ლიად რეალური იქნება ასეთი ხელფასები. იმედი მაქვს, საქართველოს ეკონომიკა დაუბრუნდება განვითარების იმ ტემპს, რომელიც შარშან და შარშანწინ იყო. რომ არა ეკონომიკური კრიზისი, საომარი მოქმედებები და ცალკეული პოლიტიკური პროცესები, რომლებიც საკმაოდ მნიშვნელოვან ზარალს აყენებს ეკონომიკას, შესაძლებელი იქნებოდა ხელფასების გაზრდა უფრო მოკლევადიან პერსპექტივაში. ახლა ეს სემენტი ჩვენი შესაძლებლობების კვალდაკვალ უნდა განვავითაროთ. მასწავლებელთა კონტინგენტი იმდენად დიდია, რომ 5-ლარიანი მატებაც კი ძალიან მნიშვნელოვან საბიუჯეტო ცვლილებას იწვევს. მესმის მასწავლებელთა პრეტენზიები, მაგრამ ხელფასების ერთიანად გაზრდა სახელმწიფოს ამ ეტაპზე არ შეუძლია.

მასწავლებელთა სერტიფიცირება ახსენეთ. ცნობილია, რომ სავალდებულო სერტიფიცირება რამდენიმე წლით გადაიდო. როდის დაიწყება ეს პროცესი და რას აკეთებს სამინისტრო, რათა მასწავლებლებს სერტიფიცირებისთვის მომზადების საშუალება ჰქონდეთ?

ჩემი აზრით, სჯობდა, სერტიფიცირება, რაც შეიძლება, სწრაფად მომხდარიყო. თუმცა სუბიექტური ფაქტორებიდან გამომდინარე, ახლა ამის მოთხოვნა უსამართლო იქნებოდა. სახელმწიფომ მასწავლებელი

სერტიფიცირებისთვის ერთხელ მაინც უნდა გადაამზადოს უფასოდ. ჩვენ არ შეგვიძლია, მასწავლებლები იმ უნარებში შევამოწმოთ, რისი მიღების ადეკვატური საშუალებაც მათ არ ჰქონიათ. ეს პროფესია დინამიური და განვითარებადია. ჩვენი ამოცანაა, მასწავლებელთა კორპუსი, ცოდნის თვალსაზრისით, მუდმივად განახლებადი იყოს. ამას კი სახელმწიფოს მხრიდან ორგანიზაციული უზრუნველყოფა სჭირდება. შეიძლება კერძო სექტორმაც უზრუნველყოს ეს, მაგრამ ამ პროცესში სახელმწიფო მთავარი კოორდინატორი უნდა იყოს. მასწავლებლებს, მიუხედავად იმისა, რომ ცოდნის გაღრმავების სურვილი აქვთ, ამის ადეკვატური საშუალება არ გააჩნიათ. აქედან გამომდინარე, დიდი რისკია, ბევრ მასწავლებელს შეექმნას პრობლემები, რაც მათ დეფიციტს გამოიწვევს. არ უნდა დაგვავინცდეს, რომ ნებაყოფლობითი სერტიფიცირება არ გაუქმებულა. 2010 წელს ნებაყოფლობითი სერტიფიცირება პირველად მოხდება.

რა უპირატესობა ექნებათ სერტიფიცირებაგავლილ მასწავლებლებს? აისახება ეს მათ ანაზღაურებაზე?

– ჯერჯერობით ამაზე პირდაპირი პასუხის გაცემა არ შემიძლია, რადგან ეს საბიუჯეტო სახსრებს ეხება და სხვადასხვა დონეებზე შეთანხმება სჭირდება. ვმუშაობთ იმაზე,

რომ ასეთი მასწავლებელი რაღაც ფორმით მაინც ნახალისდეს.

მასწავლებელთა კვალიფიკაციის საკითხზეც გკითხავთ. კანონი საბაზო საფეხურის მასწავლებლებისგან მაგისტრის ხარისხს ითხოვს. ამ შემთხვევაში, ხომ არ გაჩნდება მასწავლებელთა დეფიციტის პრობლემა?

მაგისტრის ხარისხის მოთხოვნა საერთაშორისო სტანდარტებს შეესაბამება, მაგრამ ჩვენი რეალობიდან გამომდინარე, არათანაზომადი მოთხოვნაა. ეს მოთხოვნა მასწავლებელთა კორპუსში ახალი კადრების შემოღინების სიმცირეს განაპირობებს. მითუმეტეს, ეს პროფესია მაინცდამაინც მიმზიდველი ხელფასით არ გამოირჩევა.

გამოსავალი რა არის?

ამ მოთხოვნის, საკანონმდებლო თვალსაზრისით, მოხსნა და ბაკალავრიატში პედაგოგიკის კურსის ინტეგრირება გარკვეული კრედიტების ოდენობით. ასევე შესაძლებელი უნდა იყოს ბაკალავრიატის შემდგომ ეტაპზე პედაგოგიკაში კრედიტების დაგროვება, რათა მსურველს შეეძლოს მასწავლებლად მუშაობა მაგისტრატურის დამთავრების გარეშე. წელს პირველად ვაფინანსებთ მაგისტრატურას და პედაგოგიკის მიმართულებითაც ვაპირებთ მნიშვნელოვანი თანხების მიმართვას.

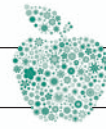
ადგილობრივ თვითმმართველობას დიდ პასუხისმგებლობას აკისრებთ. როგორ უნდა ჩაერთოს მუნიციპალიტეტი სკოლის ცხოვრების პროცესში?

მუნიციპალიტეტის ვალდებულებაა სათემო სამუშაოების განწევა, რომლის განუყოფელი ნაწილია სკოლა. სხვათაშორის, ზოგიერთი მუნიციპალიტეტი თავისი ინიციატივით

ვცდილობთ, 2012-2013 წლისთვის პედაგოგების ხელფასი ისეთ ნიშნულამდე ავიყვანოთ, რომელიც მეტ-ნაკლებად შეესაბამება ამ პროფესიის მნიშვნელობასა და სირთულეს.

საკმაოდ მნიშვნელოვან საქმეს აკეთებს. მთავარია, ადგილობრივმა თვითმმართველობებმა, თუნდაც რეგიონულმა მმართველობებმა, გააცნობიერონ, რომ სკოლა არ არის მხოლოდ ცენტრალური ხელისუფლების პრობლემა. ის ძალიან მნიშვნელოვანი ადგილობრივი პრობლემაა არის. სასკოლო პროცესებში მონაწილეობა მათ არაერთი მიმართულებით შეუძლიათ.

სკოლების სამეურვეო საბჭოებში რესურსცენტრის წარმომადგენლის ჩართვას აპირებთ. რატომ მიიღეთ ეს გადაწყვეტილება?

მიუხედავად იმისა, რომ სამეურვეო საბჭოები ინსტიტუციურად კარგი წამოწყებაა, მონოდების სიმალლეზე ჯერ ვერ დგას. ერთი ისეთი ადამიანის დამატება, რომელსაც სამეურვეო საბჭოს უფლება-მოვალეობები კარგად ეცოდინება, გააცოცხლებს საბჭოს მუშაობას, რომელიც უფრო მეტად მოახერხებს სკოლაში მიმდინარე პროცესების გაკონტროლებასა და საკუთარი უფლებამოსილების განხორციელებას. გარდა ამისა, ეს იქნება ადამიანი, რომელიც რესურსცენტრამდე ადეკვატური ინფორმაციის მიტანას შეძლებს. ასეთი ხალხისთვის ტრენინგების ჩატარებას ვაპირებთ. მომავალში კი ისინი თავად ჩაუტარებენ ტრენინგს ახლადარჩეულ სამეურვეო საბჭოებს. მათ დაუფრიგებთ სახელმძღვანელოებს, რათა მეტი ინფორმაცია ჰქონდეთ საკუთარ უფლებამოსილებებსა და ვალდებულებებზე. ჩვენი ინიციატივა სამეურვეო საბჭოების, როგორც ინსტიტუციის, გამყარებისკენ არის მიმართული.

საბუნებისმეტყველო საგნებში ტრიმესტრული სწავლების გაუქმება რატომ გახდა აუცილებელი?

ამასთან დაკავშირებით მასწავლებელთა მხრიდან საფუძვლიანი შენიშვნები გამოითქვა. პროექტს გარკვე-

ული პოზიტიური მხარეები ჰქონდა, მაგრამ მნიშვნელოვანია, როგორ იწერება ესა თუ ის იდეა. ეროვნული სასწავლო გეგმების ცენტრთან ერთად შევცვალეთ აღნიშნული მიმართება, რადგან ვაღიარეთ, რომ პრობლემას ქმნიდა. შესაბამისად, დაახლოებით ორჯერ გაიზრდება საბუნებისმეტყველო საგნების საათობრივი ბადა.

აღარც ინტეგრირებული სწავლება იქნება?

ამ იდეასაც აქვს თავისი პოზიტივი, თუმცა ვფიქრობთ, რომ ამ ეტაპზე ინტეგრირებული სწავლება – ისტორია, გეოგრაფია, საზოგადოებათმცოდნეობა – ამოვიღოთ. ეს გადაწყვეტილებაც მასწავლებლების რჩევის საფუძველზე მივიღეთ.

თქვენი მოსწავლეობის დროს თუ გაგჩენიათ სკოლაში რაიმეს შეცვლის სურვილი?

მოსწავლე რომ ვიყავი, მინდოდა ხელოვნებათმცოდნეობა და კულ-

ტურის ისტორია მესწავლა. დღეს ეს ელემენტები სკოლაში არის. მიფიქრია იმაზეც, რომ უფროს კლასებში მსოფლიოს ისტორია მაღალი დატვირთვით ესწავლებინათ. ჩემი აზრით, ზოგადი განათლების მხრივ, ეს ერთ-ერთი საბაზისო საგანია. მე საკმაოდ წარმატებულ და კარგ სკოლაში ვსწავლობდი სოხუმში. ბოლო ერთი წელი კი თბილისში, 57-ე სკოლაში ვისწავლე. სასიამოვნო მოგონებები მაქვს – დევნილი ვიყავი და საკმაოდ მარტივად მოვახერხე ინტეგრირება ახალ კლასში. ეს რა თქმა უნდა, მათი დამსახურება იყო, ვინც აქ დამხვდა. კარგი მასწავლებლები მყავდა. ბუნებრივია, უფრო ხშირად სოხუმის მე-11 საშუალო სკოლა მახსენდება, რომელმაც ძალიან მნიშვნელოვანი როლი შეასრულა ჩემს ჩამოყალიბებაში, როგორც ცოდნის, ასევე პიროვნული თვისებების თვალსაზრისით.

მოზილომანია სკოლაში

არანაირი მობილური გაკვეთილზე!
მასწავლებლები სკოლაში ბავშვებისთვის მობილური
ტელეფონებით სარგებლობის უფლების შეზღუდვას ითხოვენ

ირმა კახუაშვილი

გორის ერთ-ერთი
საჯარო სკოლის
მეათეკლასელის,
ლევან ხაჩიკაშვილის
გვამი ერთი თვის
წინ მტკვარში იპოვეს.
თანასკოლელებს
შორის კონფლიქტი
მოზილური ტელეფონის
გამო მოხდა –
ლევანმა გიორგი ბ.
დანით დაჭრა,
რადგან ის კუთვნილ
ტელეფონს არ
უბრუნებდა, შემდეგ
კი თავი მოიკლა.
სკოლაში ამ ნივთის
გამოყენებას
შინაგანაწესი
არეზულირებს,
მაგრამ აკრძალვა
ხშირად უფრო
ფორმალურია,
ვიდრე რეალური.

მშობლები ბავშვებისთვის მობილურ
ტელეფონს ძირითადად ორი მიზ-
ნით იძენენ – როგორც შვილის გა-
საკონტროლებელ საშუალებას ან
როგორც ძვირფას სათამაშოს.
„მასწავლებელთან“ საუბრისას რამ-
დენიმე უმცროსკლასელის მშობელ-
მა აღიარა, რომ ეს ნივთი შვილის
დაუინებელი მოთხოვნის შედეგად
შეიძინა, რათა „ბავშვს ტელეფონი-
ანი თანაკლასელების ფონზე
თავი დაჩაგრულად არ ეგრძნო“.

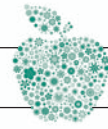
**რუსუდან მურჯიკნელი, თბილისის
მე-11 საჯარო სკოლის მოსწავლის მშობელი:**
„ჩემს ორივე ქალიშვილს მობილურ
ტელეფონს სკოლაში იმიტომ ვატან,
რომ ნებისმიერ მომენტში მათთან
დაკავშირება შეეძლოს. თუმცა ვიცი,
რომ მეცადინეობის დროს ბავშვები
ხშირად „ემესიჯებიან“ მეგობრებს,
თავს ირთობენ თამაშებითა და
ფოტო-ვიდეოს გადაღებით. იძულებ-
ული ვარ, ყოველთვიურად ბალან-
სი შევუვსო და ბევრ ცელქობაზე
თვალიც დავხუჭო“.

მასწავლებლები მობილური ტელე-
ფონის, როგორც კონტროლისა და
კომუნიკაციის საშუალების აუცი-

ლებლობას ვერ ხედავენ, განსა-
კუთრებით დაწყებით კლასებში,
სადაც ბავშვები ძირითადად მშობ-
ლებს მიჰყავთ გაკვეთილებზე, მე-
ცადინეობის დასრულების შემდეგ
კი სახლში წასაყვანად აკითხავენ.
„უმცროსკლასელს მშობლები
უტელეფონოდაც აკონტროლებენ“,
– აცხადებენ ისინი. პედაგოგები
ბოლო თაობის მობილურებით
„შეიარაღებულ“ ბავშვებში უფრო
თვითდამკვიდრებისა და სოციალუ-
რი მოთხოვნების დაკმაყოფილების
სურვილს ხედავენ, ვიდრე
გარდაუვალ აუცილებლობას.

„უნდა ნახოთ, როგორ იწონებენ
თავს ბოლო თაობის ტელეფონებით
8-9 წლის მოსწავლეები! მათთვის ის
ჩვეულებრივი სათამაშოა. ვფიქრობ,
ამ შემთხვევაში, მშობელს თავად
მართებს მეტი ყურადღება. სწორედ
მან უნდა გადაწყვიტოს, რამდენად
საჭიროა ბავშვისთვის ამ ასაკში ფუ-
ფუნების ნივთი“, – ამბობს მანანა ნა-
დირაძე, თბილისის მე-11 საჯარო სკო-
ლის დაწყებითი კლასების პედაგოგი.

საქართველოში ფიჭური კავშირით
800 ათასამდე მომხმარებელი სარ-

გებლობს, პირველკლასელებით დაწყებული და ხანდაზმულებით დამთავრებული. ფიჭური კავშირგაბმულობის პოპულარობის ზრდას ქართველი ფსიქოლოგები იმით ხსნიან, რომ ძვირადღირებული მობილური ტელეფონი ადამიანის, მათ შორის ბავშვების, თვითშეფასებას ამაღლებს. მშობლების ნაწილი აცხადებს, რომ შვილთან მუდმივი კონტაქტი საზოგადოებრივი ტრანსპორტით სარგებლობისას აუცილებელია და ბავშვებს, საჭიროების შემთხვევაში, მშობელთან დაკავშირება შეუფერხებლად უნდა შეეძლოთ. მეორე მხრივ, ბოლო თაობის ტელეფონები მოზარდებში შურისა და ჩხუბის მიზეზიც ხშირად ხდება – ფსიქოლოგები მშობლებს ძვირადღირებული მოდელების შეძენისგან თავის შეკავებას ურჩევენ. ასეთი ნივთი სამართალდამრღვევთა ყურადღებას იქცევს, რის გამოც ბავშვის უსაფრთხოებასაც საფრთხე ექმნება.

საჯარო სკოლების წარმომადგენლები ამბობენ, რომ მობილური ტელეფონის თემა სკოლასა და მშობლებს შორის განხეთქილების ვაშლად იქცა – ორივე მხარეს საკუთარი არგუმენტები აქვს. სკოლა მშობლებს შვილებისთვის მობილური ტელეფონის შეძენას ვერ აუკრძალავს, რადგან კანონი მომხმარებელთა ასაკს არ ზღუდავს. თუმცა მასწავლებლებიცა და ადმინისტრაციის წარმომადგენლებიც აღიარებენ, რომ ამ საკითხს

მეტი ყურადღება უნდა დაეთმოს და მობილური ტელეფონების გამოყენება უნდა შეიზღუდოს. პედაგოგების აზრით, ეს ნივთი სასწავლო პროცესს სერიოზულ ზიანს აყენებს. სკოლების დიდ ნაწილში მისი გამოყენება შინაგანანესით იკრძალება, მაგრამ მიუხედავად ამისა, ამ წესის დაცვა დღემდე ვერ ხერხდება, რისი მიზეზიც, ერთი მხრივ, სკოლების ინერტულობა, მეორე მხრივ კი, მშობლების ნაკლები დაინტერესებაა.

გია მურღულია, თბილისის 24-ე საჯარო სკოლის დირექტორი: „ჩვენი შინაგანანესით მობილური ტე-

ლეფონი სკოლაში აკრძალულია. მასწავლებელს უფლება აქვს, მოსწავლეს მობილური ჩამოართვას და მშობელს დაუბრუნოს, ან დირექტორის კაბინეტში შეინახოს სემესტრის ბოლომდე. თუმცა, როგორც წესი, აღელვებული მშობლები აცხადებენ, რომ ეს ბავშვის უფლებების დარღვევაა, ტელეფონი პირადი ნივთია და მისი ჩამორთმევა სკოლის ადმინისტრაციას არ შეუძლია. მობილური ტელეფონების

თემა თვალსაჩინოდ გამოხატავს დამოკიდებულებას სკოლის მიმართ, როგორც მოსწავლეთა ერთი ნაწილის, ისე მშობლების მხრიდან. გამოდის, რომ ისინი ბოლომდე ვერ აცნობიერებენ საწავლო დაწესებულების საზოგადოებრივ მნიშვნელობას, არ ცნობენ იმას, რომ ინდივიდის უფლებების მიღმა სხვა ღირებულებებიც არსებობს, რომლებსაც პირადი ინტერესები არ უნდა დაუპირისპირდეს. არსებობს სკოლის კანონი და ამ კანონს მოსწავლე უნდა ემორჩილებოდეს“.

მასწავლებლები ამბობენ, რომ მობილური ბავშვს მუდმივად უფანტავს ყურადღებას და მუსიკის მოსმენის, თამაშის და „მესიჯობის“ ცდუნებას უქმნის. ეს კი არაერთი კონფლიქტის მიზეზი ხდება. სკოლაში მობილურის აკრძალვის მომხრეები ამბობენ, რომ უფროსებშიც კი არ არსებობს საჯარო ადგილას, თუნდაც კულტურულ ღონისძიებებზე ტელეფონის გამორთვის კულტურა და მხოლოდ სკოლის შინაგანაწესი ამ პრობლემას ვერ გადაჭრის.

„ცხადია, ბევრი რამ მშობელზეა დამოკიდებული. მან კარგად უნდა აუხსნას შვილს, თუ რატომ ყიდულობს ტელეფონს. ბავშვმა კი მხოლოდ აუცილებლობის შემთხვევაში უნდა ისარგებლოს და არა როცა გართობა მოესურვება. გაკვეთილზე მობილურების მოტანა უდისციპლინობის გამოვლენად მიგვაჩნია,“ – ამბობენ ერთხმად მასწავლებლები.

ირმა გ., თბილისის ერთ-ერთი საჯარო სკოლის მე-8 კლასის მოსწავლე: „32 მოსწავლიდან ჩემს კლასში მხოლოდ ოთხს არ აქვს მობილური ტელეფონი. თუ მასწავლებელი ნაკლებად

მკაცრია, მის გაკვეთილზე ყველა თამაშობს ან „მესიჯობს“. მე მშობლებმა დაბადების დღეზე მაჩუქეს. ძალიან მინდოდა, ბოლო თაობის მობილური მქონოდა, რომ სხვებს არ დაეცინათ“.

მრავალ ქვეყანაში სკოლაში ბავშვის მიერ მობილური ტელეფონის გამოყენება კანონით არის აკრძალული. პირველი ევროპული ქვეყანა, რომელმაც მოსწავლეებს მობილური ტელეფონებით სარგებლობა კანონმდებლობით აუკრძალა, იტალია იყო. ამის მიზეზი მოსწავლეების მიერ გადაღებული და ინტერნეტით გავრცელებული ვიდეოჩანაწერი გახდა, რომელიც მათი მხრიდან შეზღუდული შესაძლებლობების მქონე თანაკლასელის უმოწყალო ჩაგვრას ასახავდა. კანონმდებლობის დარღვევის შემთხვევაში, იტალიელ მოსწავლეებს ტელეფონის კონფისკაცია ან სკოლიდან გარიცხვა ემუქრებათ. ამ ქვეყნის გამოცდილება შეერთებული შტატების სახელმწიფო სკოლებმაც გაიზიარეს – სკოლაში მისული ამერიკელი მოსწავლე ვალდებულია, ტელეფონი პირად კარადაში დატოვოს. სასწავლო დაწესებულებებში ფიჭური კავშირით სარგებლობა ტაჯიკეთის პარლამენტმაც აკრძალა. მიზეზად მობილური ტელეფონების ზუზუნის გამო ჩაშლილი სასწავლო პროცესი დასახელდა.

საჯარო სკოლებში ფიქრობენ, რომ მკაცრი წესები უნდა ამოქმედდეს, რომლებიც მოზარდთა მიერ მობილური ტელეფონების გამოყენებას დაარეგულირებს. ყველა მასწავლებელს უნდა ჰქონდეს უფლება, ეს ნივთი გაკვეთილზევე ჩამოართვას მოსწავლეს და იგი მშობელს დაუბრუნოს, ან დირექტორის კაბინეტში შეინახოს. პედაგოგთა დიდი ნაწილის აზრით, მობილური ტელეფონებით სარგებლობა სკოლაში მაქსიმალურად უნდა შეიზღუდოს.

კლასი

პრაქტიკული დანართი მასწავლებლებისათვის

გაკვეთილის თემა:

ეკატერინე გაბაშვილის „მაგდანას ლურჯა“

„ქართულ ენასა და ლიტერატურაში ეკატერინე გაბაშვილის „მაგდანას ლურჯა“, მე-4 კლასში ისწავლება. ნაწარმოების გაცნობა და შესწავლა საინტერესო რომ გამეხადა, პარალელურად მოსწავლეებს ვაჩვენე თენგიზ აბულაძის ამავე სახელწოდების ფილმი. შემაჯამებელი გაკვეთილი საკმაოდ საინტერესო და მრავალფეროვანი გამოვიდა“, – გამოცდილებას გვიზიარებს თბილისის 144-ე საჯარო სკოლის დაწყებითი კლასების მასწავლებელი მარინე გამცემლიძე.

მიზნები:

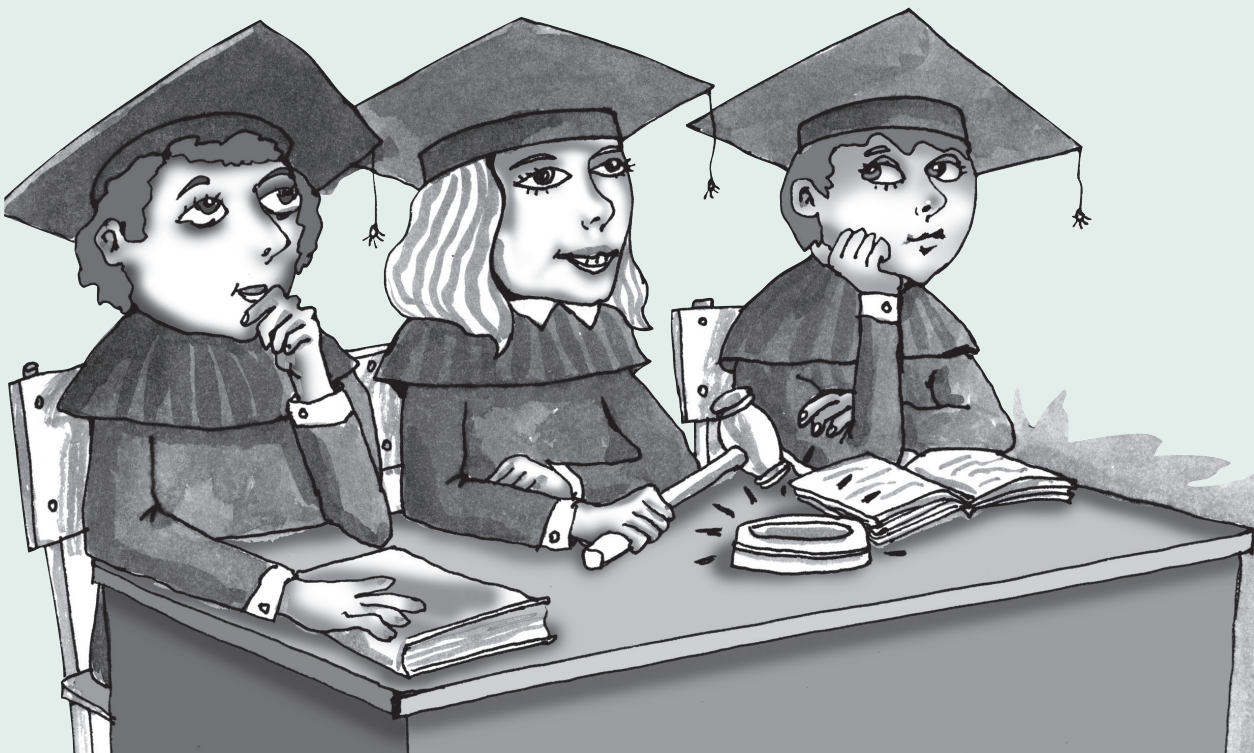
- გაიმდიდრებენ ლექსიკურ მარაგს, ტექსტში მოცემულ სიტყვებსა და ფრაზებს გამოიყენებენ თხრობისა და დისკუსიის, ფაქტებისა და მოვლენების აღწერის დროს;
- ნახავენ ამავე სახელწოდების ქართულ მხატვრულ ფილმს (წინასწარი გამოკითხვით დადგინდა, რომ ფილმი ნანახი ჰქონდა მხოლოდ

ორ მოსწავლეს) და გამოხატავენ საკუთარ ემოციებსა და შთაბეჭდილებებს, მონაწილეობას მიიღებენ გამართულ დისკუსიაში და გამოხატავენ საკუთარ დამოკიდებულებას ამა თუ იმ პერსონაჟთან დაკავშირებით;

- წერისას მიეჩვევიან აზრის სწორად და ლაკონურად ჩამოყალიბებას, გამოიყენებენ საკუთარი დამოკიდე-

ბულების გამომხატველ შეფასებებს, გრამატიკული თვალსაზრისით სწორ ფორმებს და დაცევენ პუნქტუაციის ძირითად წესებს.

- მოსწავლეებს განუვითარდებათ ინფორმაციის შეგროვებისა და დახარისხების, საკუთარი აზრის გამოთქმის და არგუმენტაციის, მონაცემების ანალიზის საფუძველზე ლოგიკური დასკვნების გაკე-

თებისა და გადაწყვეტილების მიღების უნარები.

- როლური თამაში ხელს შეუწყობს საკითხის გააზრების, შემოქმედებითი აზროვნების და როლური ქცევისა და საკომუნიკაციო უნარ-ჩვევების განვითარებას.

აქტივობები:

- საშინაო დავალების შემოწმება – 2 წთ
- ნაწარმოების გეგმის შედგენა და კითხვა-პასუხით განვლილი მასალის გამოკითხვა – 10 წთ.
- გაკვეთილის თხრობა – 3 წთ.
- წერიტი სამუშაო, „ჩემი აზრით“ – 3 წთ.
- მხატვრული ფილმის ფინალის ჩვენება – 4 წთ.
- დისკუსია, „სასამართლოს სხდომა“ – 7 წთ.
- ვენის დიაგრამა – ფილმისა და ნაწარმოების შედარება-ანალიზი – 8 წთ.
- რეფლექსია – 3 წთ.
- საშინაო დავალების მიცემა – 2 წთ.
- გაკვეთილისა და მოსწავლეთა შეფასება – 3 წთ.

მოსწავლეთა ორგანიზება: ინდივიდუალური, მთელი კლასი

დრო: ერთი გაკვეთილი – 45 წთ

საჭირო რესურსები: სახელმძღვანელო, კალამი, ფერადი ბარათები, დაფა, ცარცი, ტელევიზორი, ვიდეომაგნიტოფონი, ვიდეომასალა, სტიკერები.

გაკვეთილის გეგმა

გაკვეთილის თანმიმდევრობა

1. საშინაო დავალების შემოწმება

მოსწავლეებს დავალებული ჰქონდათ ნახატები „მაგდანას ლურჯას“ ბოლო თავის მიხედვით. ნა-

მუშევრები შეფასდა ზეპირი კომენტარებით დასვენებაზე თემატურ გამოფენას შეემატა.

2. განვლილი მასალის გამეორება

მოსწავლეებს ვთხოვეთ თანმიმდევრობით დაესათაურებინათ ნაწარმოების ცალკეული ეპიზოდები, ამ ეპიზოდების შესაბამისად კი კითხვა-პასუხით გავიმეორეთ განვლილი მასალა.

გეგმა მოსწავლემ დაწერა დაფაზე:

■ მაგდანას დაქვრივება

- როდის დაქვრივდა მაგდანა?
- რამდენი შვილი დარჩა მას?

■ ოჯახის გაჭირვება

- რატომ ცხოვრობდნენ გაჭირვებულად?
- რატომ ვერ ეხმარებოდა სოფელი გაჭირვებულ ოჯახს?

■ მაგდანას გადაწყვეტილება

- რა გამოსავალი ნახა მან?
- ვინ უვლიდა ამ დროს ოჯახს?

■ მაგდანას იმედი

- რა გახდა ოჯახის იმედი?
- ვინ იპოვა სახედარი?
- როგორ მოუარეს მას?

■ შემთხვევა ქალაქში

- აღწერეთ დილის ქალაქი.
- რა მოხდა ქალაქში?
- როგორ დასრულდა დავა?

■ დამწუხრებული ოჯახი

- აღწერეთ მაგდანას და მისი შვილების განცდები.

3. გაკვეთილის თხრობა – 2 ან 3 მოსწავლე გადმოსცემს ბოლო თავის შინაარსს.

4. წერიტი სამუშაო – მოსწავლეებს დავუბრუნებ წინასწარ მომზადებული პატარა ბარათები, ვთხოვეთ, საკუთარი თავი წარმოედგინათ მაგდანას ან მენახშირეს დამცველად და დაესაბუთებინათ საკუთარი თვალსაზრისი. დროის ამონურვისთანავე შევკრიბებ ბარათები. ამ ბარათებით მე უკვე წინასწარ გავარკვიე, სავარაუდოდ, ვინ რას ფიქრობდა.

მე ვარ -----
ვთვლი, რომ სახედარი ეკუთვნის -----,
რადგან -----

5. ფილმის ფინალი – მხატვრული ფილმი წინა დღეს ვნახეთ, თუმცა არ დავასრულეთ და შევჩერდით იმ კადრზე, სადაც მოსამართლემ უნდა გამოიტანოს განაჩენი. გაკვეთილზე გავაგრძელებთ ფილმი ადგილიდან, სადაც ირკვევა, რომ სახედარს მენახშირეს უბრუნებენ.

მოსწავლეებში ამან უარყოფითი რეაქცია გამოიწვია, ამიტომ, ჩემი თხოვნით, გადავინაცვლეთ „სამართლო სხდომაზე“, ავირჩიეთ მოსამართლე, დამცველები, გავიხსენეთ დისკუსიის წესები და წარვმართეთ პროცესი. (ამ დროს მე უკვე ვიცოდი წერის შედეგები, ვინ დაიცავდა მენახშირეს (1) და მაგდანას (25). იმ შემთხვევაში, თუ მენახშირეს არ გამოუჩნდებოდა დამცველი, მე შევითავსებდი ამ ფუნქციას).

დისკუსიის მშვიდად წარმართვისათვის მოსწავლეებს შევთავაზე სადისკუსიო წესი – ანუ ლაპარაკის უფლება ეძლეოდა იმ მოსწავლეს, რომელსაც მიკროფონს გადასცემდნენ.

დისკუსიის დროს მოსწავლეები ცდილობდნენ, თავიანთი მოსაზრება არგუმენტირებულად დაესაბუთებინათ და ემსჯელათ ფაქტების მიხედვით. მე თვალყურს ვადევნებდი მის მსვლელობას, რათა კამათი სხვა კუთხით არ წარმართულიყო. საბოლოო სიტყვა მოსამართლეს მივანდეთ, რომელმაც გადაწყვეტილება მაგდანას სასარგებლოდ გააკეთა (რა თქმა უნდა, აქაც დასაბუთებული მსჯელობა მოვისმინეთ), რასაც მოსწავლეთა დადებითი ემოციები მოჰყვა.

6. ვენის დიაგრამა – მოსწავლეებმა მოახდინეს ნაწარმოებისა და ფილმის შედარება-ანალიზი, ჩამოთვალეს მსგავსება-განსხვავება, დაასახელეს მწერალი, რეჟისორი, სცენარის ავტორი, კომპოზიტორი, მხატვარი.

7. აქტივობის დასრულების შემდეგ მოსწავლეებს ვთხოვე, ფერად სტიკერებზე დაეწერათ საკუთარი სახელი და დაფაზე იმ მხარეს მიეკრათ, რომელსაც ანიჭებდნენ უპირატესობას, ანუ თუ წიგნი მოეწონათ – მარცხენა მხარეს რგოლში მოეთავსებინათ, თუ ფილმი – მარჯვენა მხარეს. რამდენიმე მოსწავლემ ზეპირადაც გამოთქვა საკუთარი აზრი.

ამის შემდეგ მივეცი დავალება: მომდევნო გაკვეთილისთვის მოიფიქრონ, რას ანიჭებენ უპირატესობას ყოველდღიურად – წიგნის კითხვას თუ ფილმების ყურებას და რატომ (ამ საკითხზე შეიძლება საკლასო საათის ჩატარებაც).

8. შეფასება:

გაკვეთილის ბოლოს მოსწავლეებმა შეაფასეს გაკვეთილი და თანაკლასელებისა და საკუთარი მონაწილეობა საგაკვეთილო პროცესში. შეფასების ამ ტიპის ეფექტიანი გამოყენების მიზნით მოსწავლეებს დავუსვი წინასწარ მომზადებული კითხვები:

- მოგეწონათ თუ არა გაკვეთილი?
- რა იყო ყველაზე საინტერესო?
- ვის გამოარჩევდით აქტიურობით თანაკლასელებიდან?
- როგორ შეაფასებ შენს მონაწილეობას გაკვეთილში?
- რას მოიმოქმედებ იმისათვის, რომ შემდგომში შეძლო გაკვეთილში უკეთ მონაწილეობა?

გარდა ზეპირი კომენტარებისა, წინასწარ მქონდა გამზადებული შეფასების ფურცელი რამდენიმე მოსწავლისთვის, რომლებიც გაკვეთილის შემდეგ შევავსე.

მოსწავლის შეფასების ფურცელი

მოსწავლის გვარი, სახელი -----

აქტივობა	ნარმატებულია	კარგად	დამაკმაყოფილებლად	შენიშვნა
საშინაო დავალება ■ გაკვეთილის თხრობა ■ ნახატი				
განვლილი მასალის ცოდნა				
აქტიური მონაწილეობა გაკვეთილზე				
ჩართულობა მსჯელობის დროს				
ლოგიკურობა და არგუმენტაცია				
ქცევა გაკვეთილის მსვლელობის დროს				

გაკვეთილის თემა:

ვექტორების პრაქტიკული გამოყენება

ჩსორონჯუს რაიონის ჩიხის საჯარო სკოლა;

გაკვეთილის გაგმა მოგვანოდა საჩხერის რესურსცენტრის ღირეძტორმა

სწავლების საფეხური და კლასი – საშუალო საფეხური XI^ბ კლასი

ინტეგრირებული საგნები: მათემატიკა – ნონა აბრამიშვილი; ფიზიკა – ზეინაბ იაკობაშვილი;

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება – გია ჭილაძე;

ინფორმაციულ საკომუნიკაციო ტექნოლოგიები (ისტ) – ალექსანდრე დოლიძე

გაკვეთილის სასწავლო მიზნები

1. ვექტორების თვისებებისა და ვექტორებზე მოქმედებათა გამოყენების უნარ-ჩვევების გამომუშავება.
2. ვექტორების გამოყენებით დახრილ სიბრტყეზე სხეულის მოძრაობის შესწავლა დაკვირვების, აღწერის, მონაცემთა ინტერპრეტაციის უნარ-ჩვევების განვითარების მიზნით.
3. უმარტივესი გეომეტრიული აგებანი სიბრტყეში და მათი გამოყენება ბრტყელი ფიგურების ხაზვისას.
4. ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო ტექნოლოგიების, ძირითადი სასწავლო დისციპლინების ერთმანეთთან ეფექტური ინტეგრაცია მიზნად ისახავს მოსწავლეთათვის იმ საშუალებების გაცნობას, რომლის საშუალებითაც ისინი გამოავლენენ და განახორციელებენ საკუთარ შესაძლებლობებსა და ინტერესებს.

ეროვნული სასწავლო გეგმით განსაზღვრული მისაღწევი შედეგი – ინდიკატორები

მათემატიკა: XI^ბ მოსწავლე ასრულებს ოპერაციებს ვექტორებზე და იყენებს ვექტორებს გეომეტრიული და საბუნებისმეტყველო პრობლემების გადაჭრისას.

ფიზიკა: ექსპერიმენტების საშუალებით, ვექტორული სიდიდეების გამოყენებით მოსწავლე იკვლევს სხეულთა წონასწორობის პირობებს დახრილ სიბრტყეზე, ადარებს მათ ერთმანეთს და აანალიზებს, აკეთებს საკუთარი მოსაზრებების პრეზენტაციას.

სახვითი და გამოყენებითი ხელოვნება: მოსწავლე ფლობს გრაფიკული აგების გეომეტრიულ საფუძვლებს და ნახაზის შესრულების სტანდარტულ პირობებს.

ინფორმაციულ-საკომუნიკაციო საშუალებები: მოსწავლე შეარჩევს და იყენებს ისტ-ის საშუალებებს სასწავლო

ლო დისციპლინებში კვლევის, ინფორმაციის ანალიზის, პრობლემების გადაჭრის მიზნით.

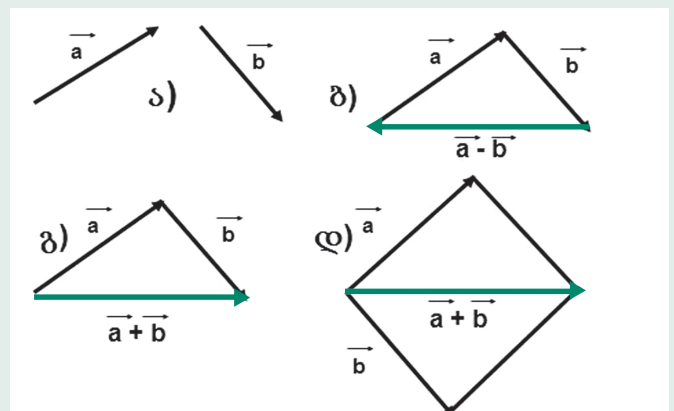
თანმიმდევრობა – (აქტივობა და დრო)

აქტივობა 1. – კითხვა-პასუხი

აქტივობის მიზანი: კითხვის დასმის, კითხვაზე პასუხის გაცემისა და დასაბუთების, დასკვნის გამოტანის უნარ-ჩვევების განვითარება.

აქტივობის აღწერა: მასწავლებელი სვამს კითხვებს. 5 წთ.

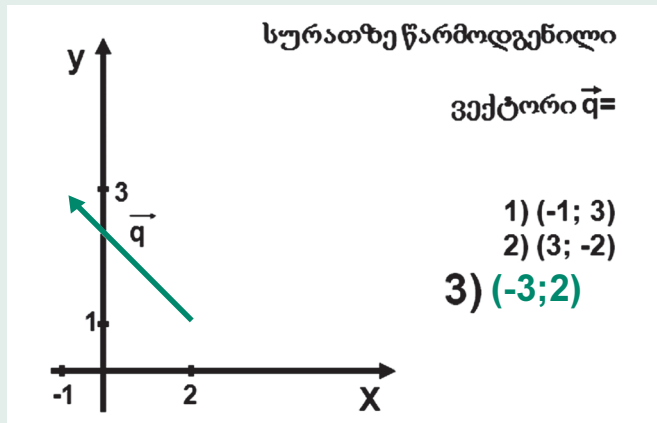
1. რა არის ვექტორი?
მოსწავლე პასუხობს კითხვას. ამ დროს ეკრანზე ჩანს ვექტორი, რომელსაც მეორე მოსწავლე აჩვენებს.
2. თუ შეგიძლიათ დაასახელოთ ისეთი სიდიდეები, რომელთაც აქვთ მხოლოდ რიცხვითი მნიშვნელობა? პასუხობს ერთ-ერთი მოსწავლე.
3. რა ეწოდებათ ასეთ სიდიდეებს? პასუხობს სხვა მოსწავლე.
4. რა მოქმედებებს ვიცნობთ ვექტორებზე? მოსწავლე პასუხობს. ამ დროს ეკრანზე გამოდის ნახაზები და შემდეგი კითხვა ისმის.
5. ვექტორების შეკრების რომელ წესს ვიცნობთ?

ასახელებენ წესებს და ერთ-ერთ მოსაწვლეს ეძლევა დავალება ვექტორების შეკრების გრაფიკული გამოსახულების საფუძველზე, ჩამოაყალიბოს ვექტორების შეკრების სამკუთხედის წესი, აგრეთვე აჩვენოს, რომელ სურათზეა გამოსახული ვექტორების სხვაობა და ვექტორების შეკრების პარალელოგრამის წესი.

6. რას ეწოდება ვექტორის დაშლა საკოორდინაციო ღერძების მიმართ?

მოსწავლე პასუხობს ზეპირად და შემდეგ დაფაზე წარმოადგენს პასუხს.

აქტივობა 2. – საშინაო დავალების პრეზენტაცია

აქტივობის მიზანი: ვექტორებზე მოქმედებების ანალიზის, პასუხის შერჩევის, დასაბუთების, პრეზენტაციის უნარ-ჩვევების განვითარება.

აქტივობის აღწერა: 7 წთ.

საშინაო დავალებად მიცემულ ტესტები და ამოცანა მოწმდება წაკითხვით. პირველი ტესტის წაკითხვის დროს ეკრანზე ჩანს ტესტი თავის სავარაუდო პასუხებით.

ვთქვათ $\vec{P}=(-2; 5)$ მაშინ $2\vec{P}=$

1) $(-4; -10)$ 2) $(-4; 5)$

3) $(-4; 10)$

მოსწავლე ასახელებს პასუხის ნომერს, მასწავლებელი ეკითხება მოსწავლეებს: ხომ არ აქვთ განსხვავებული პასუხი? შემდეგ ამბობს: „აბა, ვნახოთ ეკრანზე სწორი პასუხი და შევასწოროთ რეგულაბში, თუ ეს საჭიროა. ასევე შევამოწმოთ დანარჩენი ტესტები“.

აქტივობა 3. – აქტიური ლექცია

აქტივობის მიზანი: ვექტორული ანალიზის თეორიის შექმნისა და გამოყენების მოკლე ისტორიული ექსკურსი.

აქტივობის აღწერა: 3 წთ.

მასწავლებელი მოკლედ აცნობს მოსწავლეებს ვექტორული და სკალარული სიდიდეების შექმნის ისტორიას, აღნიშნავს რომ ტერმინის „ვექტორი“ დამკვიდრება დაკავშირებულია ირლანდიელი მეცნიერის ჰამილტონის სახელთან. ასევე აცნობს მოსწავლეებს, რომ ვექტორული ანალიზის თეორიის განვითარებაში წვლილი მიუძღვის ქართველ მათემატიკოსს ილია ვეკუას.

ფიზიკის მასწავლებელი ასაბუთებს, რომ ვექტორული ანალიზის განვითარება მექანიკისა და ფიზიკის კანონებმა განაპირობა და მას თანამედროვე სახე მისცა ამერიკელმა ფიზიკოსმა ჯოზეფი გიბზმა.

აქტივობა 4. – გონებრივი იერიში

აქტივობის მიზანი: დაკვირვების, აღწერის, მიღებული ცოდნის შეჯამების, კლასიფიკაციის უნარ-ჩვევების განვითარება.

აქტივობის აღწერა: 8 წთ.

ეკრანზე წარმოდგენილია ფიზიკური სიდიდეები, თითოეული ჯგუფისათვის. მასწავლებელი სთხოვს მათ დააჯგუფონ ცალკე ვექტორული და ცალკე სკალარული სიდიდეები. თვალსაჩინოებისათვის იყენებენ ორი თეორიული ამოცანის გაანალიზებას, რომლის შედეგიც იქნება სხეულის მოძრაობის დახასიათება ვექტორული და სკალარული ფიზიკური სიდიდეებით. ამოცანები წარმოდგენილია ეკრანზე და პასუხს ასაბუთებენ მოსწავლეები ინდივიდუალურად, ზეპირი პრეზენტაციით.

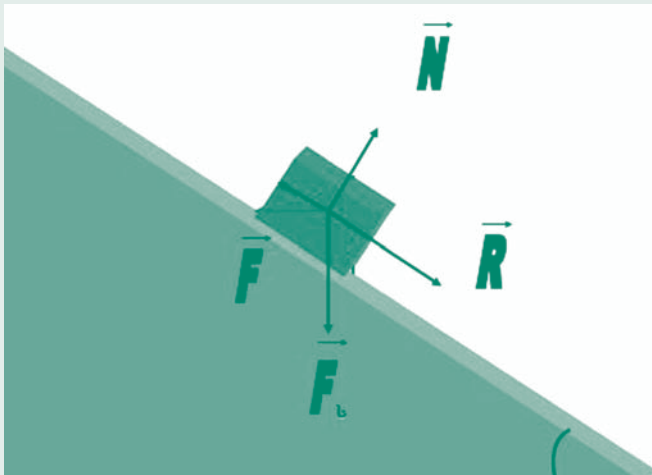
ამოცანის პირობიდან გამომდინარე, მოსწავლე იყენებს ვექტორების შეკრების წესს გავლილი მანძილის გამოსათვლელად და პითაგორას თეორემას, გადაადგილების საპოვნელად. კლასი წარმოადგენს დასრულებული ამოცანის პასუხებს.

აქტივობა 5. – დამოუკიდებელი მუშაობა

აქტივობის მიზანი: შეძენილი ცოდნის კონკრეტულ საკითხებთან დაკავშირების, კვლევის, ანალიზისა და დასკვნის გამოტანის, დროის ლიმიტის დაცვის, პრეზენტაციის უნარ-ჩვევების განვითარება.

აქტივობის აღწერა: 9 წთ.

თითოეულ ჯგუფს ეძლევა დამოუკიდებელი სამუშაო. ეკრანზე წარმოდგენილია დახრილ სიბრტყეზე სხეულის მოძრაობის სხვადასხვა შემთხვევები სხეულზე მოქმედი ძალებით. მოსწავლეებმა უნდა შეძლონ წარმოადგინონ თავიანთი მოსაზრება და დასკვნები, რის შედეგად თითოეული ჯგუფის ლიდერი აკეთებს ჩატარებული სამუშაოს პრეზენტაციას, ადარებს სხეულზე მოქმედი ძალების ვექტორულ მნიშვნელობებს, გამოთქვამს ჯგუფის აზრს მათი მოქმედების პრინციპის შესახებ, მსჯელობს მათი დადებითი და უარყოფითი მხარეების შესახებ.

აქტივობა 6. – დისკუსია, ვარაუდის გამოთქმა

აქტივობის მიზანი: მოძიებული ინფორმაციის წარმოდგენის, საკუთარი აზრის გამოთქმის და არგუმენტაციის, სხვისი მოსმენისა და აზრის გათვალისწინების, დასკვნის გამოტანის, პრეზენტაციის უნარ-ჩვევების განვითარება.

აქტივობის აღწერა: 8 წთ.

მოსწავლეები წარმოადგენენ ვექტორების პრაქტიკული გამოყენების მაგალითებს თავიანთი ხედვით. (ისტ.-ის საშუალებით).

აქტივობა 7. – „სახალისო წუთი“

აქტივობის მიზანი: შეძენილი ცოდნის გამოყენებით დროის ლიმიტის ზუსტი დაცვა.

აქტივობა 8. – საშინაო დავალება

1 წთ.

შეფასება – 2 წთ.

ვიყენებთ შეფასების ტიპებს: განმსაზღვრელი, განმავითარებელი, ინდივიდუალური.

მოსწავლეთა შეფასება მოხდება გაკვეთილზე ჩართულობის ხარისხით: საშინაო დავალების შესრულების ხარისხი, გაკვეთილზე აქტიურობა, შემოქმედებითობა, შეძენილი უნარ-ჩვევების, აზროვნების, პრეზენტაციის, თვითშეფასებისა და თანაშეფასების აქტივობის მიხედვით.

მასწავლებელი წარუდგენს წინასწარ გამზადებული შეფასების რუბრიკას: თვითშეფასების კითხვარი ჯგუფის თითოეული წევრისათვის

- რა გააკეთეთ ან თქვით ისეთი, რაც თქვენ ჯგუფს დაეხმარება სამუშაოს შესრულებაში?
- რა იყო ყველაზე მნიშვნელოვანი ერთობლივი მუშაობისას?
- რას გააკეთებდით მომავალში, რომ გუნდის გუნდის ეფექტურობა უფრო ამაღლებულიყო.

გუნდის თვითშეფასების კითხვარი

- რა იყო ერთობლივი მუშაობის ნაკლი?
- რა იყო გუნდის ყველაზე დიდი მიღწევა?

საკლასო მენეჯმენტი – საგანმანათლებლო რესურსები: სახელმძღვანელო, სამუშაო რვეული, ფურცლები, ავტოკალამი, ცარცი, დაფა, კომპიუტერი, პროექტორი.